

naravni rezervat
**ŠKOCJANSKI
ZATOK**

NRŠZ © MirkoKastelic

POROČILO O URESNIČEVANJU LETNEGA PROGRAMA DELA

Naravnega rezervata Škocjanski zatok za leto 2021 (letno finančno in vsebinsko poročilo)

pripravili: ekipa NR Škocjanski zatok (Borut Mozetič, Bojana Lipej, Tina Kocjančič, Daša Stavber, Aleš Marsič, Josip Otopal in mag. Nataša Šalaja Razinger)

Škocjanski zatok, marec 2022

KAZALO VSEBINE

KAZALO VSEBINE	2
1 PREDSTAVITEV ZAVAROVANEGA OBMOČJA IN UPRAVLJAVCA.....	3
2 DOSEGANJE UPRAVLJALSKIH PRIORITET V LETU 2021	4
3 POROČILO O IZVAJANJU NALOG IN AKTIVNOSTI V LETU 2021	8
4 PREDSTAVITEV ZAKLJUČENIH PROJEKTOV IN PROJEKTOV V PRIPRAVI	47
4.1. ZAKLJUČENI PROJEKTI	47
4.2. PROJEKTI V PRIPRAVI.....	47
5 FINANČNO POROČILO.....	49
6. URESNIČEVANJE KADROVSKEGA NAČRTA	52

1 PREDSTAVITEV ZAVAROVANEGA OBMOČJA IN UPRAVLJAVCA

OSEBNA IZKAZNICA NARAVNEGA REZERVATA ŠKOCJANSKI ZATOK

Lokacija naravnega rezervata: leži v neposredni bližini mesta Koper, med mestom, pristaniščem ter obalno hitro cesto in železnico.

Površina naravnega rezervata: 122,7 hektarja.

Lastništvo: last Republike Slovenije skupaj z zemljišči s statusom javnega dobra 117,12 ha oziroma 95,49 %, last Mestne občine Koper 2 ha oziroma 1,63 %, družbena lastnina ostaja še 3,04 ha oziroma 2,48 % in lastnina fizičnih in pravnih oseb zasebnega prava 0,49 ha oziroma 0,4 % površine naravnega rezervata.

Naselja in prebivalci na območju naravnega rezervata: 0

Statusi območja na podlagi predpisov s področja ohranjanja narave:

- **ekološko pomembno območje – EPO** (id. št. 77600): Uredba o ekološko pomembnih območjih (Uradni list RS, št. 48/04 in nadaljnji),
- **posebno varstveno območje** (območje Natura 2000; SI 5000008) in **(potencialno) posebno ohranitveno območje** (SI 3000252): Uredba o posebnih varstvenih območjih (Uradni list RS, št. 49/04 in nadaljnji),
- **naravna vrednota** (id. št. 1265 V): botanična, zoološka in ekosistemska; Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 111/04 in nadaljnji),
- **ožje zavarovano območje – naravni rezervat:** Uredba o Naravnem rezervatu Škocjanski zatok (Uradni list RS, št. 75/13).

UPRAVLJAVEC

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS)

Naravni rezervat Škocjanski zatok

Sermin 50, 6000 Koper

Tel.: 05/ 62 60 370

Gsm: 051/ 680 442

E-naslov: info@skocjanski-zatok.org

Spletna stran: www.skocjanski-zatok.org, www.ptice.si

DOPPS je nevladna naravovarstvena organizacija s statusom društva, ki deluje v javnem interesu na področju ohranjanja narave, varstva okolja in na raziskovalnem področju. Je tudi slovenska krovna ornitološka organizacija, ki širom Slovenije združuje približno 1.000 članov. DOPPS je slovenski partner svetovne zveze za varstvo ptic BirdLife International. Poslanstvo društva je varovanje ptic in njihovih habitatov z naravovarstvenim delom, raziskovanjem, izobraževanjem, popularizacijo in sodelovanjem. Kot koncesionar za upravljanje Naravnega rezervata Škocjanski zatok je DOPPS pripravil letni program dela Naravnega rezervata Škocjanski zatok za leto 2020 na podlagi določil:

- Uredbe o Naravnem rezervatu Škocjanski zatok (Uradni list RS, št. 75/13), s katero se nadaljuje varstvo Škocjanskega zatoka, prvotno zavarovanega z Zakonom o Naravnem rezervatu Škocjanski zatok (Uradni list RS, št. 20/98),
- Uredbe o načrtu upravljanja Naravnega rezervata Škocjanski zatok za obdobje 2015–2024 (Uradni list RS, št. 102/15),
- Uredbe o koncesiji za upravljanje Naravnega rezervata Škocjanski zatok (Uradni list RS, št. 31/99),
- Odločbe o izbiri koncesionarja št. 636-06/99-4 za Škocjanski zatok in koncesijske pogodbe, podpisane med Vlado RS in DOPPS št. 252100-50-85/00 in aneksov št. 1 in 2 k tej pogodbi,
- Programa porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe v obdobju 2021-2023, kjer je na podlagi Odloka o Programu porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe v obdobju 2021-2023 (Ur. l. RS, št. 101/2021) določeno, da bo upravljavec NRŠZ izvajal ukrepe za prispevanje k blaženju in prilagajanju podnebnim spremembam (v nadaljevanju tudi: podnebni ukrepi).

2 DOSEGANJE UPRAVLJALSKIH PRIORITET V LETU 2021

Varstveni cilj Naravnega rezervata Škocjanski zatok (v nadaljevanju NRŠZ) je ohranitev polslanih in sladkovodnih habitatnih tipov, ki so izjemni v slovenskem in mednarodnem prostoru, in habitatov ptic, ki tu v velikem številu gnezdijo, prezimujejo in se ustavljajo ob selitvah, ter habitatov drugih domorodnih prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst. Razvojni cilj naravnega rezervata je ureditev in delovanje za javnost odprtega naravnega rezervata, s čimer se obiskovalcem omogoča spoznavanje in doživljanje narave ter izobraževanje.

V letu 2021 so bile glavne prioritete programa dela naravnega rezervata usmerjene v ohranjanje življenjskih okolij sladkovodnega in brakičnega dela naravnega rezervata, kot tudi v omejevanje negativnih vplivov iz okolice in nadaljnje delo na področju naravovarstvenega nadzora. Na področju obiska je bila poleg rednega vzdrževanja, obratovanja in upravljanja infrastrukture za obisk ter nadaljevanje izvajanja in dopolnjevanja programov obiskovanja NRŠZ ter vseh aktivnosti, povezanih s sprejemom, usmerjanjem in oblikovanjem dodatne ponudbe za obiskovalce, še vedno med glavnimi prioritetami tudi nadaljevanje aktivnosti za odpravo napak in pomanjkljivosti na objektih v NRŠZ.

Poleg doseganja zastavljenih varstvenih ciljev smo, v skladu z Letnim programom dela za NRŠZ v letu 2021, v okviru ciljev 1, 2 in 3 izvedli tudi ukrepe financirane iz Programa porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe v obdobju 2021-2023 (v nadaljevanju SPS), pogodba št.: 2550-21-311012, ki so namenjeni izvajanju ukrepov za ohranjanje biotske raznovrstnosti z namenom prilagajanja na podnebne spremembe (obvladovanje vplivov podnebnih sprememb na mokrišča in preprečevanje in obvladovanje vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst) ter ukrepov trajnostne mobilnosti v zavarovanih območjih narave. Pripravili smo tudi Predlog ukrepov v NRŠZ za porabo iz sredstev SPS v letu 2022, ki vključujejo ukrepe za ohranjanje ciljnih habitatov in vrst v brakični laguni rezervata, nadaljevanje izvajanja aktivnosti za izvedbo ukrepov za preprečevanje in obvladovanje vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst in ukrepe za vzpodbujanje trajnostne mobilnosti v NRŠZ.

Cilj 1 (P1): Redno vzdrževanje in ohranjanje življenjskih okolij sladkovodnega dela naravnega rezervata na Bertoški bonifiki skupaj z odsekom levega razbremenilnika Rižane – Aro znotraj meja rezervata

Upravljanje sladkovodnega dela naravnega rezervata temelji na vzdrževanju ustreznih vodnih režimov, čiščenju dovodnih jarkov, popravilu vodnogospodarske infrastrukture, košnji in mulčenju vegetacije ter usmerjeni paši, podprtimi z dopolnilnimi nalogami, kot so vzdrževanje kmetijske mehanizacije, odstranjevanje tujerodnih rastlin in tujerodnih vrst želv in domačih/ hišnih živali ter vzdrževanje mlak in površin ob učni poti. Izvedena je bila obsežna zasaditev domorodnih drevesnih in grmovnih vrst in redno čiščenje zarasti okoli mladih zasajenih rastlin ter dosejevanje oligotrofnih mokrotnih travnikov na Bertoški bonifiki.

Nadaljevali smo tudi z izvedbo aktivnostmi, ki izhajajo iz Programa porabe sredstev SPS za leto 2021, za prispevanje k blaženju in prilagajanju podnebnim spremembam v NRŠZ. V novembru 2021 je bila zaključena zadnja faza načrtovanih ukrepov za zagotavljanje poplavne varnosti sladkovodnega dela rezervata, ki je obsegala sanacijo in nadvišanje desnega brega Are z vtiskanjem zagatnic. Na sladkovodnem delu rezervata smo nadaljevali s strojnim in ročnim odstranjevanjem invazivnih tujerodnih vrst rastlin in zasajevanjem z namenom zasenčevanja območij razraščanja tujerodnih rastlinskih vrst. Nadaljevali smo tudi z izvedbo ukrepov za izlov, odstranjevanje in preprečevanje razmnoževanja tujerodne invazivne vrste vodne želve okrasne gizdavke (*Trachemys scripta*), ki so potekali na celotnem območju Bertoške bonifike, vključno s strugo Are.

Cilj 2 (P1): Redno vzdrževanje in ohranjanje ugodnih ekoloških in hidroloških razmer v brakični laguni

V okviru tega cilja smo skrbeli za ustrezen nivo vode v laguni, predvsem med gnezdilno sezono ter nadaljevali z izvedbo ukrepov povezanih s problematiko preprečevanja motenj na območju pod ankaransko cesto, večkratno košnjo območja, vnosom semen in čiščenjem vegetacije. Na območju med učno potjo in robnimi habitatmi brakične lagune smo nadaljevali s strojnim odstranjevanjem tujerodnih vrst rastlin in zasaditvami z domorodnimi vrstami. Izvajali smo redna vzdrževalna dela na objektih za urejanje vodnega režima, opravili čiščenje morskih nanosov in smeti, vzdrževali grmovne vegetacije in dosajevali pomembne vrste slanuš. Zaradi ogroženosti, ki jo varovanim habitatom in vrstam brakičnega dela naravnega rezervata prinašajo podnebne spremembe, smo v letu 2021 nadaljevali tudi z aktivnostmi za pridobitev finančnih sredstev za oblikovanje novih in nadvišanja obstoječih habitatov namenjenih ohranjanju varovanih habitatnih tipov kot tudi gnezdišč in prehranjevališč varovanih vrst ptic.

Cilj 3: Redno vzdrževanje in ohranjanje ugodnih ekoloških razmer na območju Jezerca

V okviru cilja 3 so bile aktivnosti usmerjene v izvedbo aktivnosti povezanih z odpravo vrtničkarstva na območju Jezerca ter odstranjevanjem tujerodnih rastlinskih in živalskih vrst v okviru ukrepov financiranih iz sredstev SPS. V oktobru 2021 se je pričela obravnavati inšpekcijskega postopka v zvezi z vrtničkarsko dejavnostjo na območju Jezerca.

V okviru načrtovanih ukrepov za preprečevanje in obvladovanje vnosa in širjenja invazivne tujerodne vrste okrasne gizdavke v NRŠZ smo v letu 2021 izvedli tako preventivne ukrepe kot ukrepe za obvladovanje te vrste. Nadaljevali smo tudi z ukrepi za odstranitev invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst (ročna in strojna odstranitev) in zasaditvi domorodnih dreves in rastlin.

Cilj 4: Trajno preprečevanje motenj in dostopa plenilcev na območje močvirja pri stavbi Telekom

Odkupa zemljišča v lasti Telekom Slovenije, ki je bil predviden v letu 2021 nismo uspeli izvesti, ker je predmetno zemljišče po osnovni namenski rabi vodno zemljišče. Iz potrdila o namenski rabi zemljišča MO Koper pa izhaja, da gre za stavbno zemljišče (območje centralnih dejavnosti), čeprav je v naravi vodno zemljišče na območju NRŠZ.

Z namenom odkupa vodnih zemljišč, ki ležijo na območju NRŠZ v izmeri 8574 m² smo, v sodelovanju z ZRSVN, območna enota Piran, na MO Koper podali pripombe glede dejanske in namenske rabe zemljišča, parc. št. 3884/18, k.o. Bertoki. Pripombe so bile v postopku priprave Dopolnjenega osnutka OPN s strani MO Koper upoštewane. S postopki nakupa bomo nadaljevali po sprejetju OPN MO Koper, ki je predviden v drugi polovici leta 2022.

Cilj 5: Spremljanje in analiziranje stanja naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti ter upravljanje podatkovnih zbirk, ki se nanašajo na NRŠZ

V okviru cilja 5 so bili izvedeni sledeči monitoringi: redni monitoring ptic, monitoring izbranih vrst herpetofavne s poudarkom na močvirski sklednici, monitoring metuljev in ozkega vrtenca. Kot že predhodno leto, se je tudi v 2021 nadaljevalo redno spremljanje stanja habitatnih tipov sladkovodnega dela rezervata s hkratnim monitoringom razširjenosti tujerodnih vrst kot tudi spremljanje kakovosti in nivojev vode ter spremljanje podnebnih dejavnikov. Podatkovna baza, vzpostavljena v okviru projekta IMPRECO se je redno dopolnjevala, tako s podatki monitoringov zunanjih strokovnjakov in zaposlenih kot tudi s podatki prostovoljcev DOPPS, usposobljenih v okviru projekta IMPRECO.

Cilj 6 (P1): Zagotavljanje primerne količine in kakovosti vode ter omejevanje negativnih vplivov hrupa in svetlobnega onesnaževanja iz okolice na naravni rezervat

V okviru cilja 6 smo delali na najbolj perečih temah ter nadaljevali sodelovanje z MO Koper na področju vplivov na naravni rezervat (postavitev varovalnega nasipa in PHO vzdolž bertoške vpadnice in nadaljevanje ureditve območja mestne vstopne točke ob ankaranski vpadnici). Nadaljevali smo z aktivnostmi za sprejetje in formalizacijo Poslovnika o obveščanju v primeru onesnaženj kot tudi sodelovanje s Službo za varstvo obalnega morja, Luko Koper in Civilno zaščito v skladu z Načrtom ukrepanja ob pojavu zaoljenih prostoživečih živali. Redno smo tudi preverjali stanje čiščenja plavajoče baraže na morskem kanalu v Luki Koper.

Cilj 7 (P1): Zagotavljanje uresničevanja varstvenega režima in varstvenih usmeritev (neposredni nadzor v naravi ter druge potrebne oblike nadzora)

Naravovarstveni nadzor v okviru cilja 7 je potekal redno, brez izrekanja glob. Nadaljevali smo s sodelovanjem pri izmenjavi delovnih izkušenj z drugimi ZO, predvsem s Krajinskim parkom Sečoveljske soline. Dodatnih izobraževanj za naravovarstvene nadzornike ni bilo razpisanih. V oktobru 2021 se je pričela obravnava inšpekcijskega postopka v zvezi z vrtičarsko dejavnostjo na območju Jezerca, ki se bo nadaljevala v letu 2022.

DRUGI CILJI UPRAVLJANJA:

Cilj 8 (P1): Omogočanje spoznavanja naravne vrednote in biotske raznovrstnosti ter doživljanja narave na način, ki naravo postavlja v središče pozornosti in privzgaja spoštljiv odnos ter odgovorno vedenje do nje

Cilj 8, ki je s svojimi nalogami in aktivnostmi v največji meri osredotočen na upravljanje obiska, je v letu 2021, podobno kot že leto poprej, ponovno zabeležil zmanjšan obisk zaradi epidemije COVID-19. Celotno območje rezervata je bilo za obiskovalce zaprto od 1.1. do 16.2. in nato še od 1.4. do 11.4.2021, center za obiskovalce pa dlje časa in sicer od 1.1. do 20.4.2021. Ne glede na zaprtje rezervata ter centra za obiskovalce in z upoštevanjem vseh priporočil vlade in NIJZ za obvladovanje epidemije, pa smo v letu 2021 vseeno zabeležili večje število obiskovalcev kot leta 2020. Pri obiskovanju se je spremenil izbor programov in sicer so prevladovali vodeni ogledi po učni poti, občutno manj pa je bilo izvajanja drugih programov (najemi prostora in pogostitve, predavanja, različne delavnice, razstave) oziroma so se določeni programi izvajali preko videoplatforme ZOOM.

Nadaljevali smo z dobrim sodelovanjem s Pedagoško fakulteto Univerze na Primorskem glede priprave vzgojno-izobraževalnih programov kot tudi s Turistico iz Portoroža glede priprave različnih programov za obiskovalce, še posebej v kontekstu omejevanja prevelikega obiska v zavarovanih območjih.

Cilj 9 (P1): Vzpostavljanje, nagrajevanje in vzdrževanje infrastrukture za obisk in upravljanje

Osrednji del nalog po zgraditvi infrastrukture za obisk in upravljanje naravnega rezervata je povezan z dnevnim obratovanjem in vzdrževanjem objektov ter dopolnitvijo krajinske ureditve in dodatnimi ureditvami v in ob objektih, ki so se izkazale za nujne in sicer: popravilo ograje z vrbovim prepletom, zamenjava in popravilo igral ter sanacija iztoka biološke čistilne naprave. V skladu izvedbo ukrepov, ki se nanašajo na nadzor in umirjanje prometa, financiranih iz sredstev SPS, smo v letu 2021 izvedli tudi nadgradnjo parkirišča za obiskovalce s sistemom cestnih zapornic.

V okviru cilja 9 smo skupaj z MOP nadaljevali s koordinacijo in vsebinskim sodelovanjem za izvedbo javnih naročil ter drugih aktivnostih za odpravo napak na novozgrajenih objektih v NRŠZ in sicer: koordinacija sanacije osrednje opazovalnice in koordinacija sanacije gnezdilna stene za breguljko. Sanaciji sta predmet unovčenja bančne garancije vodilnemu izvajalcu zaradi izvedbe gnezdilne stene, ki ni v skladu s projektno

dokumentacijo in unovčenja nespornega dela odškodninske odgovornosti glavnega projektanta za škodo, ki je nastala in neustrezno projektirane osrednje opazovalnice. Postopki javnega naročanja za izvedbo sanacij, ki jih vodi MOP, do konca leta 2021 še niso bili zaključeni.

V okolici Centra za obiskovalce smo izvedli zasaditve drevesnih in grmovnih vrst, odstranjevanje tujerodnih rastlinskih vrst ter zasajevanje trajnic in žitne njive z žitnimi plevli.

Cilj 10: Zagotavljanje učinkovitega in preglednega poslovanja, organizacije dela, financiranja, komuniciranja in sodelovanja v podporo varstvenim ciljem in drugim ciljem upravljanja

V okviru cilja 10 smo izvedli naloge, potrebne za učinkovito in pregledno poslovanje, financiranje in organizacijo dela ter obveščanje javnosti preko spletnih strani in različnih socialnih omrežij. Poleg temeljnih nalog s področja poslovanja, organizacije dela in pridobivanja zadostnih finančnih sredstev za izvedbo upravljanja NRŠZ smo skrbeli tudi za nadaljevanje dobrega sodelovanja v vzpostavljenih nacionalnih in mednarodnih partnerstvih, kot so AdriaWet, BirdLife International (BLI), Wetlands Link International (WLI), Parki dinarskega loka (DAP) in Skupnost naravnih parkov Slovenije, ki so se že v preteklosti izkazale za zelo dobrodošle in s pozitivnim vplivom na upravljanje NRŠZ.

V februarju 2021 se je uspešno zaključil projekt IMPRECO (Program Interreg Adrion 2014-2020) z oddajo zaključnega poročila in podpisom Dogovora med deležniki (Stakeholders' Protocol), h kateremu je pristopilo 13 deležnikov, med drugimi tudi Mestna občina Koper in Luka Koper d.d., ki predstavlja osnovo za njihovo sodelovanje po zaključku projekta kot tudi za vključitev v transnacionalno mrežo zavarovanih območij za ekosistemske storitve – **PARES (Protected AREas for Ecosystems Services)**.

Na področju komuniciranja in stikov z javnostmi je poleg stalnega zagotavljanja dostopa do informacij o NRŠZ potekalo redno delo in komunikacija z mediji ter posodabljanje, vzdrževanje in nadgradnja glavnih komunikacijskih poti, kot so spletna stran, Facebook in Instagram s poudarkom na celostni prenovi spletne strani NRŠZ.

3 POROČILO O IZVAJANJU NALOG IN AKTIVNOSTI V LETU 2021

Cilj 1: Redno vzdrževanje in ohranjanje življenjskih okolij sladkovodnega dela naravnega rezervata na Bertoški bonifiki skupaj z odsekom levega razbremenilnika Rižane – Aro znotraj meja rezervata

Kombinirano upravljanje sladkovodnega dela naravnega rezervata temelji na upravljanju vodnih režimov, usmerjeni paši in pozni košnji. Za doseganje cilja 1 je tudi v letu 2021 ključno nadaljevanje izvajanja nalog s teh treh področij, ki so podprte z dopolnilnimi nalogami, kot so vzdrževanje dosedanjih ureditev in kmetijske mehanizacije. Poseben poudarek v letu 2021 je bil namenjen nadaljevanju odstranjevanja tujerodnih vrst rastlin in živali, zasajevanju domorodnih dreves in grmov ter večkratnemu odstranjevanju okoliške zarasti.

Upravljanje vodnih režimov je potekalo tako, da smo v različnih sezonah vzdrževali nivoje vode, ki so primerni za gnezdeče, seleče se ali prezimujoče vrste ptic. S tem smo dosegli tudi ustrezne ekološke pogoje za vzdrževanje in razvoj habitatnih tipov sladkovodnega dela naravnega rezervata ter drugih varovanih vrst. Nivoje vode smo na obravnavanem območju zagotavljali z dovajanjem sladke vode iz Rižane (Ara) prek dovodne zapornice ter odvajanjem vode na luško črpališče prek odvodne zapornice in sifona v jarek 11b zunaj rezervata, ki poteka čez načrtovano cono GORC Sermin II. Redno vzdrževanje zapornic in spremljevalnih struktur za upravljanje vodnega režima ter čiščenje vodnih nanosov je potekalo skladno s Projektom o obratovanju in vzdrževanju (POV, Inženiring za vode 2007).

V letu 2020 smo se soočili s težavami pri zagotavljanju zadostnih količin sladke vode, saj količina sladke vode, ki je v strugo Are pritekala le preko kanala 22 ni zadoščala za upravljanje nivoja vode sladkovodnega dela naravnega rezervata v skladu z Načrtom upravljanja. Vzrok je bil v dotrajanem pragu na Ari, ki ni omogočal akumuliranja zadostnih količin sladke vode v sušnih mesecih. V okviru Programa porabe sredstev SPS smo v novembru 2020 zaključili z izvedbo rekonstrukcije dotrajanega prelivnega objekta s samodejnim zaporničnim sistemom na izlivnem delu Are. Z upravljanjem zapornic na izlivnem delu Are smo začeli v januarju 2021. Sistem je deloval brezhibno zato z zagotavljanjem zadostnih količin sladke vode za vzdrževanje ustreznih vodostajev sladkovodnega dela naravnega rezervata ni bilo težav. Z možnostjo upravljanja podlivnih in nadlivnih zapornic na daljavo nam novozgrajeni objekt omogoča tudi hitro ukrepanje ob izrednih dogodkih kot so vodne ujme in visoke plime, saj je sistem povezan tudi z zaporničnim sistemom na morskem kanalu v brakični laguni. Zapornični sistem na pragu Are je opremljen s kamero ter povezan v enotni Centralni nadzorni sistem (CNS), ki nam s pomočjo programske aplikacije omogoča grafični prikaz spreminjanja vodnih nivojev in zgodovine dogodkov. Upravljanje zaporničnega sistema poteka v skladu z Navodili za uporabo in vzdrževanje, Ara – sanacija pragu na razbremenilniku Rižane, št. 200/20 – AS (Remonting d.o.o., 2020).

Nadaljevali smo tudi z aktivnostmi, ki izhajajo iz Programa porabe sredstev SPS v 2021 (Pogodba št.: 2550-21-311012 o financiranju ukrepov za ohranjanje biotske raznovrstnosti in trajnostne mobilnosti z namenom prilagajanja na podnebne spremembe z dne 1.4.2021).

V sodelovanju z Direkcijo RS za vode (v nadaljevanju DRSV) in predstavniki izvajalca javne službe, VGP Drava Ptuj d.o.o. smo, v okviru ukrepov za obvladovanje vplivov podnebnih sprememb na mokrišča, nadaljevali z izvedbo aktivnosti povezanih z zagotavljanjem poplavne varnosti sladkovodnega dela naravnega rezervata, ki so obsegali 2. fazo sanacije visokovodnega nasipa na desnem bregu Are z vtiskanjem zagatnic. Pripravljena je bila novelirana projektna dokumentacija za izvedbo del v javno korist na vodni infrastrukturi (vzdrževalna dela): Ara – razbremenilnik Rižane, sanacija nasipa, spremembe PZI 2021 (VGP Drava Ptuj, projekt št.:264/21-NR, september 2021). V oktobru 2021 pa je bila, med DRSV, izvajalcem VGP Drava Ptuj d.o.o. in DOPPS, podpisana tripartitna Pogodba o ureditvi medsebojnih razmerij zaradi sofinanciranja ukrepov v NRŠZ – št. 2555-21-100028. Hkrati so bili angažirani tudi vsi potrebni nadzori. Izvedba sanacije desnobrežnega nasipa Are z vtiskanjem zagatne stene se je začela z uvedbo izvajalca v delo dne 24.9.2021. Dela so bila v skladu s projektno dokumentacijo zaključena 7.11.2021. Na tehničnem prevzemu izvedenih del na objektu z dne 10.11.2021 je bilo ugotovljeno, da so bila gradbena dela izvedena kvalitetno, v pogodbenem roku ter skladno

s projektno dokumentacijo. Z zaključeno zadnjo fazo načrtovanih ukrepov je zagotovljena višja poplavna varnost sladkovodnega dela rezervata, saj je zmanjšana možnost prelivanja nasipa ob visokovodnih konicah, kakor tudi precejanje vode skozi temeljna tla nasipa, ki je povzročala zamakanje učne poti.

Vegetacija ni stabilna struktura, temveč zelo dinamičen sistem, ki se v času spreminja v odvisnosti od prenekaterih dejavnikov živega in neživega okolja. Omejevanje širjenja in vnosa invazivnih tujerodnih vrst rastlin je dolgotrajen proces, ki terja vsakoletno spremljanje stanja in ukrepanje. Vnos semen tujerodnih rastlin (z različni vektorji širjenja semen kot so biotski - ptice, žuželke in druge živali ter abiotški - veter, vodni tok) iz okolice naravnega rezervata je trajen problem, ki terja vsakoletno spremljanje stanja in njihovo sprotno odstranjevanje. Zato smo v okviru rednih aktivnosti, ki izhajajo iz programa dela NRŠZ v letu 2021, nadaljevali z izvajanjem ukrepov za ohranjanje biotske raznovrstnosti ter za preprečevanje in obvladovanje vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst.

V letu 2021 smo v okviru aktivnosti za omejevanje širjenja in vnosa invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst izvajali naslednje ukrepe:

- strojno odstranjevanje podzemnih delov tujerodnih rastlin,
- ročno kopanje - izkopavanje (podzemnih delov),
- puljenje mladih tujerodnih rastlin in s tem posredno preprečevanje semenjena tujerodnih rastlin, ki so že prisotne na območju rezervata,
- mulčenje in obrezovanje ter odstranjevanje biomase na težko dostopnih predelih (zastiralni nasipi, brežine kanalov...),
- obrezovanje obstoječih in zasajevanje novih avtohtonih grmovnih in drevesnih vrst z namenom zasenčenja rastišč invazivnih tujerodnih rastlin in
- odstranjevanje zarasti z namenom vzpodbujanja razraščanja domorodnih rastlinskih vrst.

Pri izvedbi ukrepov za odstranjevanje in preprečitev razširjanja tujerodnih rastlinskih vrst, ki jih izvajamo zaposleni v NRŠZ, je izrednega pomena tudi stalna prisotnost strokovno usposobljenega zunanega izvajalca – botanika, saj le-tako lahko učinkovito zasledujemo cilje upravljanja NRŠZ na tem področju in sicer:

- pri označevanju in usmerjanju izvajalca, ki strojno odstranjuje nadzemne in podzemne dele tujerodnih rastlinskih vrst,
- pri selektivnem odstranjevanju in preprečevanju razširjanja invazivnih tujerodnih vrst rastlin,
- pri izvedbi zasenčevanja z zasaditvijo ciljnih območij z domorodnimi grmovnimi in drevesnimi vrstami in odstranjevanju biomase ter
- pri izvajanju ročnega odstranjevanja zarasti v prvih letih po zasaditvi domorodnih vrst, saj se s tem spodbuja njihovo razraščanje in s tem bolj učinkovito zasenčevanje območij razraščanja tujerodnih rastlinskih vrst.

V nadaljevanju grafično in v tabeli prikazujemo aktivnosti na področju zasaditev, upravljanja vegetacije in odstranjevanja tujerodnih rastlinskih vrst na območju sladkovodnega dela NRŠZ v letu 2021.

Slika 1: Grafični prikaz ploskev izvajanja ukrepov za omejevanje in preprečevanje širjenja invazivnih tujerodnih vrst rastlin, zasaditev in upravljanja vegetacije na območju Bertoške bonifike v letu 2021

Tabela 1: Pregled izvedenih ukrepov po ploskvah v letu 2021

ploskev	Izvedene aktivnosti v 2021 (zasaditev, upravljanje vegetacije in odstranjevanje tujerodnih rastlinskih vrst)
P1	<u>ročno odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin</u> : navadna amorfa (<i>Amorpha fruticosa</i>) in luskasta nebina (<i>Aster squamatus</i>) – od julija do konca oktobra , <u>omejevanje razraščanja tujerodnih rastlinskih vrst</u> : selektivna ročna košnja z odstranitvijo pokošene biomase - avgust , <u>vnos semen mokrotnih travišč</u> : trstikasta stožka (<i>Molinia arundinacea</i>), robati luk (<i>Allium angulosum</i>), sibirski perunika (<i>Iris sibirica</i>), rahlocvetna kukavica (<i>Orchis laxiflora</i>), čebeljeliko mačje uho (<i>Ophrys apifera</i>), podlesni šaš (<i>Carex otrubae</i>), navadni čistec (<i>Betonica officinalis</i>) in navadno bičevje (<i>Scirpoides holoschoenus</i>) – od oktobra do konca decembra .
P2	<u>ročno odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin</u> : navadna amorfa, luskasta nebina - od julija do konca oktobra , <u>obrezovanje in usmerjanje domorodnih vrst grmov in dreves</u> – januar .
P3	<u>mulčenje in odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin</u> : navadna amorfa, japonsko kosteničevje (<i>Lonicera japonica</i>), bleščeča kalina (<i>Ligustrum lucidum</i>) – od julija do konca oktobra , <u>obrezovanje in usmerjanje domorodnih dreves in grmov</u> - celo leto , <u>zasaditev avtohtonih dreves in grmov</u> : bela vrba (<i>Salix alba</i>), krhka vrba (<i>S. fragilis</i>), rdeča vrba (<i>S. purpurea</i>) in pepelnatosiva vrba (<i>S. cinerea</i>), beli topol (<i>Populus alba</i>), maklen (<i>Acer campestre</i>), mali jesen (<i>Fraxinus ornis</i>), črni gaber (<i>Ostrya carpinifolia</i>), črna jelša (<i>Alnus glutinosa</i>), navadna kalina (<i>Ligustrum vulgare</i>), skupaj 1500 sadik in potaknjencev - od novembra do konca decembra .
P4	<u>ročno odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin</u> : luskasta nebina – od julija do konca avgusta , <u>ročno čiščenje zarasti pri mlakah z odstranitvijo biomase</u> - od avgusta do konca septembra , <u>vnos semen</u> : zlatičnata žabarka (<i>Baldellia ranunculoides</i>), ozkolistni rogoz (<i>Typha angustifolia</i>) - november .
P5	<u>ročno odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin</u> : verlotov pelin (<i>Artemisia verlotiorum</i>), navadna amorfa in pelinolistna ambrozija (<i>Ambrosia artemisiifolia</i>) – od junija do konca novembra , <u>selektivna ročna košnja z odstranitvijo pokošene biomase</u> : - junij, julij , <u>vnos semen</u> : pokončna stoklasa (<i>Bromus erectus</i>) in navadna kršina (<i>Parietaria officinalis</i>) – november .
P6	<u>strojno odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin</u> : robinija (<i>Robinia pseudoacacia</i>), navadna amorfa – oktober, november , <u>strojni izkop dveh mlak in vnos semen</u> : ozkolistni rogoz – december .
P8	<u>ročno odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin</u> : luskasta nebina, navadna amorfa – februar, julij, oktober , <u>obrezovanje dreves in grmov in vzdrževanje prejšnjih zasaditev</u> : -januar – marec, <u>zasaditve domorodnih grmovnic</u> : 25 grmov navadne kaline – februar .

P9	<u>ročno odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin:</u> luskasta nebina, navadna amorfa, bleščeča kalina, pelinolistna ambrozija (<i>Ambrosia artemisiifolia</i>), japonsko kosteničevje (<i>Lonicera japonica</i>), – februar, julij, oktober , <u>obrezovanje dreves in grmov in vzdrževanje prejšnjih zasaditev:</u> - januar – marec, <u>ročna košnja in odstranitev biomase:</u> - julij .
P10	<u>ročno odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin:</u> luskasta nebina, navadna amorfa, pelinolistna ambrozija – februar, julij, oktober , <u>vzdrževanje rastišča obmorskega lanu:</u> selektivno ročno odstranjevanje nitrofilnih ruderalnih vrst - marec-avgust , <u>pozna košnja z odstranitvijo pokošene biomase:</u> - avgust, september , <u>razširjanje semen v neposredno okolico že obstoječega rastišča:</u> oktober, november .
P11	<u>ročno odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin:</u> luskasta nebina, bleščeča kalina, navadna amorfa – februar, julij, oktober , <u>čiščenje zarasti ob mlakah:</u> avgust , <u>vnos semen:</u> zlatičnata žabarka (<i>Baldellia ranunculoides</i>) – avgust .
P12	<u>obrezovanje in usmerjanje zasaditve:</u> - januar-marec , <u>zasaditev domorodnih rastlinskih vrst:</u> maklen in navadna kalina, skupaj 30 sadik – februar .
P13	<u>ročno odstranjevanje tujerodnih rastlinskih vrst:</u> verlotov pelin, navadna amorfa, luskasta nebina – avgust, september , <u>obrezovanje domorodnih grmovnic in dreves :</u> - oktober , <u>odstranjevanje za omejitve razraščanja:</u> lepljiva ditrihovka (<i>Dittrichia viscosa</i>) in raznozobi grint (<i>Senecio inaequidens</i>) – avgust, september .
P14	<u>ročno odstranjevanje mladih rastlin tujerodnih vrst:</u> navadna amorfa, verlotov pelin, luskasta nebina, laška repa - februar, marec, julij avgust , <u>zasaditev avtohtonih dreves in grmov:</u> bela, krhka in pepelnatosiva vrba, skupaj 250 potaknjencev – december .
P15	<u>ročno odstranjevanje mladih rastlin tujerodnih vrst:</u> navadna amorfa, robinija, verlotov pelin, - februar, marec, julij avgust , <u>zasaditev domorodnih dreves in grmov:</u> črna jelša (25 sadik) – januar .
P16	<u>ročno odstranjevanje mladih rastlin tujerodnih vrst:</u> navadna amorfa, verlotov pelin, luskasta nebina - februar, marec, julij avgust , <u>obrezovanje in usmerjanje grmov in preprečevanje prehoda na varovalne nasipe</u> – november .
P17	<u>ročno odstranjevanje mladih rastlin tujerodnih vrst:</u> luskasta nebina, navadna amorfa - februar, marec, julij avgust , <u>zasaditev domorodnih grmovnic:</u> navadna kalina, navadni češmin (<i>Berberis vulgaris</i>), skupaj 45 sadik – februar .

Poleg predvidenih ukrepov za odstranjevanje tujerodnih rastlin smo izvajali tudi ukrepe za obvladovanje invazivne tujerodne sladkovodne vrste želve okrasna gizdavka (*Trachemys scripta*). Podobno kot v preteklih letih smo v letu 2021 izvedli tako aktivne kot preventivne ukrepe za preprečevanje in obvladovanje vnosa in širjenja invazivne želve na celotnem območju rezervata. Ukrepe smo izvajali skladno z Uredbo (EU) št. 1143/2014 Evropskega parlamenta o preprečevanju in obvladovanju vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst ter strokovne podlage Zavoda za varstvo narave.

Od začetka aprila do konca oktobra 2021 smo okrasno gizdavko odstranjevali z metodo lova z vršami, vodno mrežo in z roko. Na Bertoški bonifiki smo z roko izlovili 13 okrasnih gizdavek, vse podvrste rdečevratka (*Trachemys scripta elegans*), vrš na tem območju nismo uporabili. V kanalu Ara smo s pastmi opravili 243 lovnih dni (preračunana 1 past na 1 noč) in izlovili 24 okrasnih gizdavek, vse podvrste rdečevratka (*Trachemys scripta elegans*); z vršami 19 osebkov, z roko pa 5 osebkov. Izlovljene želve smo odpeljali v izbrano veterinarsko ambulanto, kjer so jih evtanazirali skladno z Zakonom o zaščiti živali (Uradni list RS, št. 38/13). Na podlagi opravljenega izlova ocenjujemo, da je okrasna gizdavka na tem delu rezervata še prisotna, vendar v večjem številu le v kanalu Ara. V letu 2021 je bila izračunana relativna številčnost okrasne gizdavke na območju Bertoške bonifike in v kanalu Ara 0,66 osebkov/10 lovnih dni in gostota 4,96 osebkov/ha vodne površine. Med pregledovanjem gnezditvenih območij smo našli dve samici med kopanjem gnezda na učni poti. Od leta 2019 smo skupno izlovili 43 okrasnih gizdavek na Bertoški bonifiki in 173 okrasnih gizdavek v kanalu Ara.

Redna pozna košnja na območju sladkovodnega močvirja je potekala po končani gnezditvi ptic. Po končani košnji smo odstranili večino biomase ter organski material deponirali na prostoru za odlaganje in kompostiranje rastlinskega materiala. Hkrati je potekalo tudi odstranjevanje vegetacije z brežin jarkov. Mulčenje vegetacije na težko dostopnih predelih in vzdrževanje ograde z električnim pastirjem je potekalo v prvi polovici septembra. V začetku oktobra je bila zaključena tudi košnja in odstranjevanje biomase na območju vlažnih in močvirnih pašnikov. Za vzpostavitev večje površine oligotrofnih mokrotnih ravnikov, smo na izbranih površinah pašo omejili le na nekaj tednov v septembru ter nadaljevali z zasajevanjem. Vnesenih je bilo več gradnikov vlažnih travnišč v obliki semen, ki so bila predhodno nabrana na zaraščajočih mokrotnih travnikih v dolini Dragonje. Semena smo vnašali v več fazah in sicer: prvi vnos takoj po odstranjevanju biomase v avgustu, drugi vnos oktobra in zadnji v decembru. Proces transformacije pašnika v oligotrofni mokrotni travnik bo potekal od 5 do 10 let.

V maju 2021 smo ponovno izvedli paritev kamarških konj. Bila je uspešna zato v aprilu 2022 pričakujemo kotitev novih kamarških konj. V naslednjih letih bomo del žrebet usposobili za programe za obiskovalce, kar bo posledično pomenilo dodaten prihodek za upravljanje območja. V naravnem rezervatu je trenutno 6 kamarških konj in 2 podolski govedi, ki z usmerjeno pašo ključno omejujejo bujno rast vegetacije v pomladnih mesecih.

Na obrobju sladkovodnega dela naravnega rezervata so bili v letu 2021 ukrepi usmerjeni v upravljanje vegetacije in primernih življenjskih okolij, ki obsega grmovno in drevesno zarast ter odstranjevanje zarasti in tujerodnih rastlinskih vrst kot tudi zasaditev drevesnih in grmovnih vrst. Na izlivnem delu Are smo od avgusta do oktobra 2021 izvedli večkratno ročno odstranitev zarasti ter nitrofilnih adventivnih rastlinskih vrst. Skladno z izhodišči vzdrževanja habitatov za kačje pastirje je upravljanje vegetacije zajemalo tudi ročno in strojno čiščenje brežin jarkov in mlak za povečanje osončenosti vodnih površin in zagotavljanje raznolikega prostorskega mozaika različnih sukcesijskih faz. Istočasno smo izvajali tudi ukrepe na območju med novo in staro strugo Are. Na obravnavanem območju smo, poleg ročnega in strojnega odstranjevanja tujerodnih rastlin, izvedli večkratno čistilno košnjo in vnos semen značilnic oligotrofnih travnikov. Na desnem bregu Are smo po zaključku sanacijskih del izvedli obsežno zasaditev domorodnih drevesnih in grmovnih vrst.

Pri izvedbi aktivnosti smo upoštevali usmeritve za ukrepe za preprečevanje ali zmanjševanje negativnih vplivov iz okolice kot tudi varstvene in razvojne usmeritve za področje kmetijstva v rezervatu, navedene v načrtu upravljanja.

Opomba k preglednicam s prikazom izvedenih nalog in aktivnosti z doseženimi kazalniki po ciljih:

Oštevilčevanje ciljev, nalog in aktivnosti v tem poročilu je usklajeno z Uredbo o načrtu upravljanja NRŠZ za obdobje 2015–2024 (Uradni list RS, št. 102/15) ter Letnim programom dela NRŠZ za leto 2021 in zato si številčne oznake v preglednicah od 1 do 10 ne sledijo zvezno pri nalogah in aktivnostih, ki se v letu 2021 niso izvajale in so zaradi tega iz poročila izpuščene.

Preglednica 1: Prikaz izvedenih nalog in aktivnosti z doseženimi kazalniki/ rezultati za cilj 1

Naloge in aktivnosti	Vir financiranja	Sodelujoči	Načrtovani kvantitativni kazalnik/ rezultat 2021	Doseženi kvantitativni kazalnik/ rezultat 2021
1.1. Upravljanje nivoja vode				
1.1.1. Spomladanski nivo	PP 153238	-	nivo vode na koti -0,60 do -0,70m (april - julij)	nivo vode na koti -0,60 do -0,70 m (april - julij)
1.1.2. Poletni nivo	PP 153238	-	minimalna globina vode; izsušitev območja za potrebe košnje in mulčanja (avgust, september)	minimalna globina vode; izsušitev območja za potrebe košnje in mulčenja (avgust, september)
1.1.3. Jesensko-zimski nivo	PP 153238	-	maksimalna globina vode na koti - 0,40 m (oktober - marec)	maksimalna globina vode na koti - 0,40 m (oktober - marec)
1.1.4. Polnjenje/ praznjenje sladkovodnega dela	PP 153238	izvajalec VG službe	zagotavljanje primerne vodostaja v posameznih obdobjih, poletna izsušitev območja za potrebe upravljanja	zagotavljanje primerne vodostaja v posameznih obdobjih, poletna izsušitev območja za potrebe upravljanja
1.2. Vzdrževanje in nadgradnja objektov za urejanje vodnega režima				
1.2.2. Redno vzdrževanje zapornic in spremljevalnih struktur v skladu s POV	PP 153238	-	čiščenje vodnih nanosov na objektih (1x mesečno), mazanje vodil na zapornicah (1x letno)	čiščenje vodnih nanosov na objektih (1x mesečno), mazanje vodil na zapornicah (1x letno) v skladu s POV
1.2.3. Ostala popravila objektov za urejanje vodnega režima	PP 559 - SPS	-	po potrebi v primeru okvare na objektih/sanacija dovodne zapornice na sladkovodni del rezervata ter ostala popr. vodnogosp. infrastr.	popravilo Inox zapornice na obrobem jarku 1, zamenjava električnega vodnika za napajanje zaporničnega sistema na Ari v skupni dolžini 450 m
1.3. Usmerjena paša				
1.3.1. Vzdrževanje pašne infrastrukture	PP 153238	-	pregled ograde z električnim pastirjem (1x mesečno) ter popravila ograde po potrebi	pregled ograde z električnim pastirjem (1x mesečno), 1x letno zamenjava izolatorjev (delno) in zamenjava 70m žice, 2x letno natezanje žice
1.3.2. Košnja vegetacije pod ogrado z električnim pastirjem	PP 153238	-	strojna košnja (1x letno), ročna košnja (2x letno) oziroma po potrebi	strojna košnja (1x letno), ročna košnja (2x letno)
1.3.3. Postavitev čredink	PP 153238	-	prestavitev čredink po potrebi	postavitev dveh čredink v skupni dolžini 150 m

1.3.7. Košnja in baliranje zunaj območja naravnega rezervata ter spravilo sena/ zimske krme za pašne živali	PP 153238	-	vsaj 2,5 ton krme	pripravljeno 66 bal (po 250 kg), skupaj 16,5 tone krme
1.3.9. Nadzor pašnih živali, redna dnevna oskrba in dohranjevanje v zimskih mesecih	PP 153238 / lastna dejavnost	-	okvirni obseg 90 dni po 3h/dan (zaposleni, prostovoljci)	250 dni po 3 h /dan, zaposleni (študentsko delo)
1.3.10. Izvajanje letnega veterinarskega programa	PP 153238	podizvajalec	redno cepljenje 8 živali (1x letno), obrezovanje kopit pri konjih 6 živali (4x letno), preisk. krvi IAK 6 živali (1x letno), čipiranje 2 živali	redno cepljenje 8 živali (1x letno) in dehelmintizacija pašnih živali (2x letno), obrezovanje kopit pri konjih (3x letno), kastracija žrebca, odstranitev tumorja na veki pri kobili
1.3.11. Veterinarska oskrba živali	PP 153238	podizvajalec	pregled stanja pašne živine s strani usposobljenega veterinarja (po potrebi), operacija očesa 1 živali	pregled stanja pašne živine s strani usposobljenega veterinarja (1x letno), redni pregledi veterinarja (2x letno)
1.3.12. Vodenje dokumentacije, registrov	PP 153238	-	arhiv dokumentacije	redno voden arhiv dokumentacije
1.4. Košnja in mulčanje vegetacije				
1.4.1. Odstranjevanje vegetacije jarkov	PP 153238	-	odstranjevanje vegetacije z brežin jarkov v dolžini 4500 m, odstranjevanje biomase po mulčanju jarkov v dolžini 2200 m	popravilo 2 prehodov za traktor in strojno čiščenje zamuljenih dovodnih jarkov 14 in 15 v skupni dolžini 300 m, strojno odstr. vegetacije z brežin jarkov v dolžini 4500 m
1.4.2. Mulčanje vegetacije na težko dostopnih in razgibanih predelih ter odstranjevanje biomase	PP 153238	-	15 ha	15 ha, delno odstranjevanje biomase
1.4.3. Pozna košnja s strižno kosilnico in odstranjevanje biomase z baliranjem na površinah mokrotnih pašnikov	PP 153238	-	2 ha	3 ha z odstranjevanjem biomase z nakladalko, brez baliranja ter odvoz na deponijo
1.4.4. Ročna košnja na predelih, ki so nedostopni za traktor	PP 153238	-	1,5 ha	2 ha z ročnim odstranjevanjem biomase, brez baliranja
1.4.5. Vzpostavitev večje površine mokrotnih travnikov brez paše ter dosejevanje	PP 153238	zunanji sodelavec - botanik	dosejevanje na 1 ha, omejitev paše vsaj na 2 ha	4 ha površine izvzete iz paše, košnja 1 x letno z odstranjevanjem biomase, vnos izbranih vrst gradnikov močvirnih travnikov na izbrane površine
1.5. Obnova praga na Ari in nasipa vzdolž desnega brega Are				
1.5.2. Sodelovanje pri načrtovanju in sanaciji nasipa na desnem delu Are (nadvišanje)	PP 559 - SPS	DRSV, izvajalec javne službe, nadzori, koordinator za VZD	sanacija in nadvišanje nasipa v dolžini nasipa 280 m (druga faza), po noveliranem PZI	izvedeno v skladu s pogodbo in projektno dokumentacijo, tehnični prevzem del dne 10.11.2021

1.6. Vzdrževanje mlak in površin ob krožni učni poti

1.6.1. Čiščenje mlak in odstranjevanje vegetacije	PP 153238	zun. sodelavec - botanik	10 mlak oziroma 0,02 ha	12 mlak oziroma 0,02 ha, čiščenje zarasti ter vnos semen izbranih vrst, ureditev 2 novih mlak ob strugi Are
1.6.2. Mulčanje jarkov	PP 153238	-	700 m	ročno čiščenje vegetacije ter odstranitev biomase, ročno in strojno čiščenje brežin jarkov za povečanje osončenosti vodnih površin
1.6.3. Mulčanje 1 m pasu ob učni poti*	PP 153238	-	2600 m	izvedeno 2600 m, 2x letno (marec, november)
1.6.4. Obrezovanje dreves in grmovnic	PP 559 - SPS	zunanji sodelavec - botanik	150 dreves/ grmovnic - odstranjevanje zarasti ob strugi Are v dolžini 700 m ter 350 dreves/grmovnic - odstranjevanje zarasti na otočku izlivnega dela Are	vsaj 500 dreves/ grmovnic; ročno odstranjevanje zarasti in tujerodnih rastlinskih vrst, odstranjevanje zarasti
1.6.5. Dosejevanje grmovnic po potrebi	PP 559 - SPS	zunanji sodelavec - botanik	zasaditev območja z domorodnimi grmovnimi in drevesnimi vrstami, zasenčenje rastišč tujerodnih rast. vrst in preprečitev razširjanja po predhodni selektivni odstranitvi japonske kaline, japonskega kosteničevja, verlotovega pelina in lovorikovca	odstranitev tujerodnih rastlinskih vrst, zasaditev različnih vrst vrb ob mlakah in Ari (1500 potaknjencev), zasaditev različnih grmovnih in drevesnih vrst - cca. 150 sadik in potaknjencev

1.7. Odstranjevanje tujerodnih vrst ter domačih in hišnih živali

1.7.1. Odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin in izvedba aktivnosti za pospeševanje razraščanja domorodnih vrst	PP 559 - SPS	zunanji sodelavec – botanik, podizvajalec	odstranjevanje in preprečitev razširjanja amorfe in robinije na predvidenih ploskvah: odstranjevanje nadzemnih in podzemnih delov rastlin, zasenčenje, drobljenje in kompostiranje biomase, nakup orodja in zaščitne opreme	opravljen nakup opreme za odstranjevanje tujerodnih rastlinskih vrst na skupni površini 5 ha (januar – marec in julij - oktober), čistilna košnja v avgustu, vnos semen gradnikov oligotrofnih travnikov, zaščita rastišč pred strojnim odstranjevanjem podzemnih delov robinije, amorfe, bleščeče kaline in kanele, drobljenje lesne biomase in odvoz na prostor za kompostiranje
1.7.3. Izlov zapuščenih domačih živali ter obveščanje ali odvoz v zavetišče ali pristojno vet.org.	PP 153238	-	po potrebi	na območju sladkovodnega dela rezervata izlovljene 2 domače mačke, odvoz na veterino

1.7.4 Aktivnosti za omejevanje plenilcev in drugih vrst, ki s plenjenjem ali tekmovalnostjo negativno vplivajo na ciljne vrste	PP 153238	–	po potrebi	opravljenih 243 lovnihi dni (1 dan/1 past), odstranitev in evtanazija 24 os. tujerodnih vrst želv, beleženje naključnih opazovanj, iskanje gnezditvenih območij, najdene in odstranjene 2 okrasne gizdavke med odlaganjem jajc, ozaveščanje javnosti na vodenih ogledih
1.8. Redno vzdrževanje kmetijske mehanizacije				
1.8.1. Redno servisiranje traktorja in kmetijskih priključkov	PP 153238	-	redni servis (1x letno), manjša popravila (po potrebi), vzdrževanje in podmazovanje kmetijskih priključkov in opreme	redni servis (1x letno), vzdrževanje in podmazovanje kmetijskih priključkov vsakih 8 do 10 h obratovanja
1.8.2. Registracije in zavarovanja	PP 153238	-	podaljšano prometno dovoljenje za traktor ter zavarovanje in registracija el. delovnega vozila	podaljšano prometnega dovoljenja za traktor ter zavarovanje in registracija el. delovnega vozila
1.8.3. Najem vozila za prevoz sena	PP 153238	-	3 do 4x letno	prevoz obračalnika za seno (2x), prevoz samonakladalne prikolice (1x), izposoja prikolice za prevoz sena (1x)
1.8.5. Nabava orodja in potrošnega materiala potrebnega za vzdrževanje kmetijske mehanizacije	PP 153238	-	okvirno 10 kosov, zaščitna obleka za delo z motorno žago	po potrebi, okvirno 70 kosov

Cilj 2: Redno vzdrževanje in ohranjanje ugodnih ekoloških in hidroloških razmer v brakični laguni

Za ohranjanje ugodnega ohranitvenega stanja habitatov in živalskih vrst smo v letu 2021 nadaljevali z utečenim upravljanjem vodnega režima v laguni NRŠZ. V začetku aprila smo vključili samodejni režim delovanja z nastavitvijo najvišjega in najnižjega vodostaja v brakični laguni. Sistem je deloval brezhibno; spremljanje stanja pa je s pomočjo programske aplikacije, ki omogoča tudi grafični prikaz spreminjanja vodnih nivojev in zgodovine dogodkov preko CNS, učinkovito. Vodni režim na območju brakičnega dela naravnega rezervata, ki je bil na podlagi upravljaljskih izkušenj vzpostavljen v preteklih letih, deluje na sledeči način:

- med jesensko selitvijo, prezimovanjem in spomladansko selitvijo ptic je zapornica odprta; v tem obdobju, ki okvirno traja od sredine avgusta do konca marca, se laguna polni in prazni glede na naravni cikel plimovanja. Izjema so obdobja povišanega plimovanja in/ali močnega deževja. Takrat z zapornico upravljamo tako, da v laguni vzdržujemo nizek vodostaj in s tem zagotavljamo večjo retenzijo za odvajanje viškov sladke vode iz Are v laguno;
- v gnezditvenem obdobju (april – avgust) se vključi samodejni režim delovanja zapornice, ki med plimo omogoča nadzorovano polnjenje lagune do programsko določene kote ter praznjenje lagune do programsko določene kote med oseko, s čimer je ob plimi onemogočena preplavitev gnezdišč ali popolna izsušitev lagune ob velikih osekah.

Do konca leta 2020 smo v okviru podnebnih ukrepov, financiranih iz sredstev SPS, zaključili z izvedbo aktivnosti, povezanih z zagotavljanjem poplavne varnosti in zagotavljanja ustreznih vodnih režimov brakičnega dela rezervata, ki je obsegala nadvišanje zaporničnega sistema na morskem kanalu za 1 meter. Nova kotalna zapornica nam omogoča učinkovito upravljanje z vodostajem brakičnega dela rezervata, ki je

izjemnega pomena za zagotavljanje ugodnega ohranitvenega stanja gnezdečih populacij vodnih in močvirskih ptic. Hkrati nam omogoča tudi hitro ukrepanje ob izrednih dogodkih kot so spomladanske nevihte in visoke plime, saj je sistem povezan tudi z vodomerno sondo in avtomatskim zaporničnim sistemom rekonstruiranega praga na Ari ter dolgoročno prispeva tudi k zagotavljanju poplavne varnosti NRŠZ ter varovanju območja v primeru potencialne nevarnosti izlitja nevarnih snovi v morje.

Upravljanje zaporničnega sistema na morskem kanalu poteka v skladu s Projektom o obratovanju in vzdrževanju (Inženiring za vode, 2007) in navodili za vzdrževanje kotalne zapornice Zapornični objekt – hidromehanska oprema POV – P128HO (Birometal projektiranje, razvoj in inženiring, d.o.o., 2007). V marcu 2021 smo opravili tudi zamenjavo pretrganih jeklenic za dviganje in spuščanje zapornice. Dela je v okviru reklamacije opravilo podjetje Remonting.

V sodelovanju z DRSV in izvajalcem javne vodnogospodarske službe VGP DRAVA Ptuj d.o.o. smo v drugi polovici leta 2021 pristopili k izdelavi pravilnika za upravljanje zaporničnega sistema pri Turku na Rižani ter samodejnih zapornic na Ari in morskem kanalu v NRŠZ, z namenom vzpostavitve enotnega sistema oddaljenega upravljanja vseh treh zaporničnih sistemov za stalen nadzor vodostajev v NRŠZ in vplivnem pasu reke Rižane.

V letu 2021 smo nadaljevali tudi z izvedbo aktivnosti v okviru SPS. V oktobru smo pripravili Predlog ukrepov v NRŠZ, financiranih iz SPS v letu 2022. Zaradi ogroženosti in obvladovanja vplivov, ki jo varovanim habitatom in vrstam brakičnega dela naravnega rezervata prinašajo podnebne spremembe, smo ukrepe za dodatne ureditve habitatov v brakični laguni predlagali za vključitev in financiranje iz sredstev programa SPS v letu 2022. Hkrati smo nadaljevali tudi z iskanjem alternativnih virov za izvedbo tega nujnega ukrepa. Izvedbo ukrepa smo uvrstili tudi v projektno prijavo za sofinanciranje projektov v okviru programa Blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje – Norveški in EGP finančni mehanizem.

V okviru rednih aktivnosti, ki izhajajo iz programa dela NRŠZ v letu 2021, smo na območju pod ankaransko vpadnico nadaljevali z izvajanjem ukrepov za ohranjanje biotske raznovrstnosti. V okviru preprečevanja in obvladovanja širjenja invazivnih rastlinskih vrst v rezervatu, smo nadaljevali s strojnim čiščenjem nadzemnih in podzemnih delov navadne amorfe, navadne robinije in navadne kanele ter ročnim odstranjevanjem verlotovega pelina, laške repe in drugih invazivk. V marcu 2021 smo opravili mulčenje celotnega območja, v juliju in avgustu smo opravili tudi 2 čistilni košnji ter odstranili večino pokošene biomase. Po odstranitvi biomase smo nadaljevali z dosejevanjem s semeni rastlinskih vrst značilnih za polsuhe oligotrofne travnike. Istočasno smo opravili tudi čiščenje zarasti okoli sadik domorodnih dreves in grmovnic, ki smo jih zasadili v letu 2020. V jesenskem času smo izvedli tudi aktivnosti za vzpostavitev večje odprte travnate površine. S strojnim odstranjevanjem tujerodnih rastlinskih vrst in čiščenjem zarasti na stičnem območju s slanljubnimi habitatmi smo pripravili teren za vnos semen gradnikov polsuhih travnikov ter začeli z vzpostavljanjem 0,5 ha novih travnatih površin, saj je tovrstnih rastišč v neposredni okolici rezervata izjemno malo.

V nadaljevanju grafično in v tabeli prikazujemo aktivnosti na področju zasaditev, upravljanja vegetacije in odstranjevanja tujerodnih rastlinskih vrst na območju sladkovodnega dela NRŠZ v letu 2021.

Slika 2: Grafični prikaz ploskev izvajanja ukrepov za omejevanje in preprečevanje širjenja invazivnih tujerodnih vrst rastlin, zasaditev in upravljanja vegetacije na območju brakičnega dela naravnega rezervata v letu 2021

Tabela 2: Pregled izvedenih ukrepov po ploskvah v letu 2021

ploskev	Izvedene aktivnosti v 2021 (zasaditev, upravljanje vegetacije in odstranjevanje tujerodnih rastlinskih vrst)
P20	<u>ročno odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin:</u> navadna amorfa, verlotov pelin, laška repa (<i>Helianthus tuberosus</i>) – julij – september , <u>selektivna ročna košnja in odstranjevanje zarasti:</u> – julij, avgust .
P21	<u>ročno odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin:</u> navadna amorfa, verlotov pelin, laška repa – julij – oktober , <u>selektivna košnja in odstranitev biomase:</u> - julij-avgust , <u>vnos semen oligotrofnih polsuhih travnikov:</u> - avgust-september , <u>obrezovanje grmov in dreves ter čiščenje zarasti okoli zasajenih rastlin:</u> - junij-september .
P22	<u>ročno in strojno odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin:</u> izkop podzemnih delov: navadna amorfa, robinija, ročno odstranjevanje mladih invazivk :verlotov pelin, laška repa, luskasta nebina: - avgust, november , <u>obrezovanje grmov in dreves:</u> - september , <u>strojna priprava terena in vnos semen gradnikov polsuhih travnikov:</u> - november, december .

V aprilu 2021 smo izvedli čiščenje smeti na gnezditvenih otočkih znotraj lagunarnega dela rezervata. Poleg rednega tedenskega čiščenja smeti na območju pod ankaransko cesto smo organizirali tudi čiščenje morskih nanosov in ostalih smeti znotraj lagunarnega dela rezervata, katerega smo prav tako izvedli v aprilu in ob pomoči prostovoljcev.

Ob izlivnem delu Are je manjše rastišče obmorskega lanu (*Linum maritimum*). Izvedli smo ročno čiščenje rastišča ter nadaljevali z ročnim odstranjevanjem mladih poganjkov navadne amorfe in drugih invazivk. S tem ukrepom, ki smo ga izvajali 1x mesečno, izčrpamo invazivno amorpho in ustvarjamo primerno rastišče za širjenje obstoječe populacije obmorskega lanu. Na izbranih mestih v laguni smo nadaljevali z vnosom semen obmorskega ločja (*Juncus maritimus*) ter z odstranjevanjem prevladujočega trsta izboljšali rastiščne pogoje za obmorsko trirogljo (*Triglochin maritimum*), ki je bila na tem območju najdena v preteklosti.

V okviru naravovarstvenega nadzora smo izvajali redne obhode, tedensko odstranjevali smeti na območju pod ankaransko vpadnico ter izvedli čiščenje smeti na gnezditvenih otočkih znotraj lagunarnega dela rezervata. Ob pomoči prostovoljcev smo tudi v letu 2021 organizirali, zdaj že tradicionalno, čiščenje morskih nanosov in odpadkov na robovih brakičnega dela rezervata.

Preglednica 2: Prikaz izvedenih nalog in aktivnosti z doseženimi kazalniki/ rezultati za cilj 2

Naloge in aktivnosti	Vir financiranja	Sodelujoči	Načrtovani kvantitativni kazalnik/ rezultat 2021	Doseženi kvantitativni kazalnik/ rezultat 2021
2.1 Upravljanje nivoja vode				
2.1.1. Nivoji v gnezditvenem obdobju	PP 153238	-	avtomatski režim: polnjenje lagune do kote +0,30 m, praznjenje lagune ob oseki do kote +0,20 m (april-avgust)	samodejni režim delovanja z nastavitvijo najvišjega in najnižjega vodostaja (+0,35 m - +0,17 m)
2.1.2. Nivoji vode v ostalih obdobjih	PP 153238	-	avtomatski režim (marec-april): polnjenje do kote +0,45 m, praznjenje enako kot v gnezditvi, ročni način delovanja – zapornica odprta: laguna se polni in prazni po naravnih ciklikih	upravljanje zapornice na daljavo, polnjenje in praznjenje lagune na želene kote 6x tedensko (marec-april), ročni način delovanja: laguna se polni in prazni po naravnih ciklikih (september-februar), ročno upravljanje zapornice ob povišanem plimovanju (po potrebi)
2.2. Vzdrževanje in nadgradnja objektov za urejanje vodnega režima				
2.2.3. Redno vzdrževanje avtomatske zapornice na morskem kanalu v skladu s POV	PP 153238	-	1x letno	izvedeno vzdrževanje (1x letno), redno spremljanje stanja vodostajev (CNS)
2.2.4. Ostala popravila objektov za urejanje vodnega režima	PP 153238	-	po potrebi	stalno spremljanje stanja zgodovine dogodkov, zamenjava jeklenice na zapornici na morskem kanalu

2.3. Vzdrževanje lagunskih elementov				
2.3.1. Čiščenje sekundarnih kanalov in nadvišanje gnezditvenih otočkov	PP 559 – SPS / projektno	-	nadaljevanje aktivnosti za pridobitev finančnih sredstev za izvedbo, priprava predloga za financiranje iz Sredstev SPS v letu 2022	priprava predloga za financiranje iz Sredstev SPS v letu 2022, oddani projektni prijavi za sofinanciranje projektov v okviru Programa blaženje in prilagajanje na podnebne spremembe – Norveški in EGP finančni mehanizem
2.3.2. Čiščenje morskih nanosov in ostalih smeti znotraj lagunskega dela rezervata	PP 153238	prostovoljci	čiščenje morskih nanosov na površini 50000 m ² (1x letno)	2x letno izvedeno čiščenje morskih nanosov na površini 5 ha, vključno s čiščenjem gnezditvenih otočkov (2x letno)
2.4. Preprečitev motenj ter potencialne akt. za omejevanje morskih tujerodnih org. in domorodnih vrst plenilcev				
2.4.1. Zasaditev območja pod ankaransko vpadnico	PP 559 - SPS	zunanji sodelavec - botanik	selektivno odstranjevanje ter strojni izkop podzemnih delov tujerodnih rast. vrst ter vzpostavitev ustreznih pogojev za razvoj submediteranskega polsuhega travnika s toploljubnimi grmovnimi in drevesnimi vrstami	strojno odstranjevanje podzemnih delov tujerodnih vrst rastlin, priprava terena in vnos semen gradnikov oligotrofnih travnikov na novih 0,5 ha velikih travnatih površinah, ročno odstranjevanje invazivk
2.4.2. Zasaditev in ureditev območja na izlivnem delu Badaševce	PP 559 - SPS	zunanji sodelavec - botanik	ročno selektivno odstranjevanje tujerodnih rastlinskih vrst, vnos semen in rastlin	selektivno ročno odstranjevanje tujerodnih in ruderalnih rast. vrst, vnos semen in rastlin izbranih vrst, čiščenje zarasti
2.4.5. Akt. za omejevanje domorodnih vrst plenilcev v primerih, da s plenjenjem ali kompeticijo negativno vplivajo na ciljne vrste (po potrebi)	PP 153238 / projektno/ lastna dejavnost	-	testiranje ukrepov za omejevanje predacije rumenonogih galebov s postavitvijo plastičnih maket galebov na gnezdišča	postavljenih 5 plastičnih maket rumenonogega galeba na gnezditvene otočke, spremljanje stanja na osrednji koloniji navadne čigre s kamerami
2.5. Vzdrževanje vegetacije na območju med ankaransko vpadnico in robnimi habitat				
2.5.1. Priprava načrta ter vzpostavitev poznega mulčanja območja	PP 559 - SPS	-	večkratno mulčanje in košnja območja z odstranjevanjem biomase pod ankaransko vpadnico ter dodatne zasaditve s toploljubnimi drevesnimi in grmovnimi vrstami	izvedba ukrepov za vzpostavitev ustreznih pogojev za razvoj submediteranskega polsuhega travnika: mučenje (1 x letno), čistilna košnja in odstranjevanje biomase (2 x letno), odstranjevanje zarasti
2.5.2. Dosajevanje grmovnic na zastiralnem nasipu vzdolž ankaranske vpadnice	PP 153238	-	dosaditve na ostalih delih nasipa ter postavitve ovir za preprečevanje prehoda na zastiralne nasipe	izvedeno, skupaj okoli 70 dreves in grmovnic

2.5.3. Mulčanje 1 m pasu ob učni poti	PP 153238	-	650 m	izvedeno: 650 m, 2x letno
2.5.4. Obrezovanje dreves in grmovnic	PP 153238	zunanj sodelavec - botanik	30 do 50 dreves in grmov	izvedeno
2.6. Inicialno dosajevanje pomembnih vrst slanuš				
2.6.1. Dosajevanje morskemu lanu s semeni, nabranimi pri Sv. Nikolaju	PP 559 - SPS	zunanj sodelavec - botanik	vsaj 1 sejanje ter vzdrževanje obstoječega rastišča s pozno košnjo in odstranjevanjem biomase ter zarasti	vzdrževanje obstoječega rastišča s pozno košnjo in odstranjevanjem biomase ter odstranjevanjem zarasti (1 x mesečno) in tujerodnih rast. vrst (amorfa, luskasta nebina)
2.6.2. Dosajevanje morskemu ločkovju na izbrana mesta v laguni	PP 559 - SPS	zunanj sodelavec - botanik	vsaj 1 sejanje ter vzdrževanje obstoječega rastišča s pozno košnjo in odstranjevanjem biomase ter zarasti	vnos semen (3 x letno), odstranjevanje odvečne biomase in zarasti (2 x letno)
2.6.3. Dosajevanje drugih vrst po navodilih botanikov (po potrebi)	PP 153238	zunanj sodelavec - botanik	odstranjevanje prevladujočega trsta in vzpostavitev rastišča za obmorsko trirogljo	priprava rastišča in izvedba aktivnosti za izboljšanje rastiščnih pogojev za obmorsko trirogljo, (odstranjevanje tujerodnih rastlin, odstranjevanje zarasti ...)

Cilj 3: Redno vzdrževanje in ohranjanje ugodnih ekoloških razmer na območju Jezerca

V letu 2021 smo nadaljevali z vzdrževanjem in rednim pregledovanjem stanja preliwa na jarku, ki območje Jezerca povezuje z laguno Škocjanskega zatoka. Z ohranjanjem njegove funkcionalnosti ohranjamo sladkovodni značaj območja s sestoji obrežnega trstičja ter vzdržujemo primerna življenjska okolja za ohranjanje in povečanje populacije močvirske sklednice.

Za izboljšanje ohranitvenega stanja močvirske sklednice smo izvedli aktivne ukrepe za obvladovanje okrasne gizdavke (*Trachemys scripta*) na celotnem območju rezervata, tudi na Jezercu. Z glavno metodo lova z vršo smo osebkke odstranjevali od 3. aprila do 27. oktobra 2021. Uporabljali smo tudi metodo lova z vodno mrežo in z roko. Skupno smo na Jezercu z vršami opravili 1579 lovnih dni in izlovili 255 okrasnih gizdavk podvrste rdečevratka (*Trachemys scripta elegans*), od tega 227 osebkov z vršami in 28 z roko oz. z vodno mrežo. Tri ulovljene samice so imele jajca. Eno rdečevratko (*Trachemys scripta elegans*) smo z roko ujeli na Parencani. Glede na rezultate ostaja stanje na območju Jezerca zaskrbljujoče, saj je zelo pomembno življenjsko okolje močvirske sklednice. Za leto 2021 je bila izračunana relativna številčnost 0,62 osebkov/10 lovnih dni in gostota 182,1 osebkov/ha pregledane vodne površine. Med pregledovanjem gnezditvenih območij v neposredni bližini Jezerca nismo našli nobene okrasne gizdavke med odlaganjem jajc ali njenega gnezda. Od leta 2019 smo skupno na območju Jezerca izlovili 392 okrasnih gizdavk.

Skupno smo na celotnem območju Škocjanskega zatoka v letu 2021 ujeli 292 okrasnih gizdavk, vse podvrste rdečevratka (*Trachemys scripta elegans*). Opravili smo 1882 lovnih dni ter na celotno površino rezervata izračunali relativno številčnost 0,62 osebkov/10 lovnih dni in gostoto 33,4 osebkov/ha pregledane vodne površine. Od leta 2019 smo na območju NRŠZ skupno izlovili 630 okrasnih gizdavk.

Stanje močvirske sklednice smo spremljali v okviru izvedenih ukrepov odstranjevanja invazivne okrasne gizdavke. Terensko delo in s tem ciljno pregledovanje sladkovodnega dela rezervata je bilo vezano na izlov okrasnih gizdavk. Skupno smo ujeli 9 novih močvirskih sklednic, vse na Jezercu. Na podlagi ujetega subadultnega 3-letnega osebkka lahko potrdimo uspešno razmnoževanje močvirske sklednice še v letu 2018.

Z upoštevanjem označenih močvirskih sklednic od leta 2019 smo na območju rezervata skupno zabeležili 64 močvirskih sklednic. Glede na zbrane podatke je Jezerce najpomembnejše območje rezervata za ohranjanje močvirske sklednice.

V letu 2021 smo nadaljevali tudi z izvajanjem odstranjevanja tujerodnih rastlinskih vrst in izvedbo aktivnosti za pospeševanje razraščanja domorodnih grmovnih in drevesnih vrst. V prvem tromesečju smo na območju Jezerca in sicer v pasu trstičja, ki obkroža vodno telo, odstranjevali mlade rastline bleščeče kaline, japonskega kosteničevja, verlotovega pelina in lovorikovca. V obdobju med avgustom in novembrom smo nadaljevali s strojnim odstranjevanjem robinije in navadne amorfe. Po odstranitvi tujerodnih invazivnih rastlin je potekalo zasajevanje potaknjencev različnih vrst vrb.

Na območju Jezerca smo v okviru naravovarstvenega nadzora izvajali redne tedenske obhode. Na območju vrtičkarske dejavnosti nismo zaznali sprememb ali srečali vrtičkarjev, z izjemo manjšega območja znotraj parcelne številke 3886/10 (k.o. Bertoki), ki deluje zapuščeno. Na podlagi prijave Inšpekciji za okolje in naravo zoper vrtičkarjem znotraj mej NRŠZ se je v oktobru 2021 pričela obravnava primera. Dne 18.10.2021 se je naravovarstvena nadzornica udeležila zaslišanja na Inšpektoratu za okolje in prostor območne enote Koper, nadaljnji postopki še niso stekli.

Preglednica 3: Prikaz izvedenih nalog in aktivnosti z doseženimi kazalniki/ rezultati za cilj 3

Naloge in aktivnosti	Vir financiranja	Sodelujoči	Načrtovani kvantitativni kazalnik/ rezultat 2021	Doseženi kvantitativni kazalnik/ rezultat 2021
3.1 Upravljanje nivoja vode				
3.1.1. Vzdrževanje preлива vode iz Jezerca v laguno za regulacijo vodnih nivojev in zagotavljanje sladkovodnega značaja	PP 153238	-	1 x letno pregled in vzdrževanje preлива	spremljanje stanja tesnjenja zapornice v okviru naravovarstvenega nadzora (12x letno)
3.2. Preprečevanje motenj in negativnih vplivov iz okolice				
3.2.1. Komunikacija z vrtičkarji za prenehanje vrtičkarske dejavnosti na območju Jezerca	PP 153238	pristojne inšpekcijske službe	v primeru neupoštevanja pisnega obvestila o prenehanju opravljanja vrtičkarske dejavnosti znotraj mej NRŠZ izdaja odločbe, izrekanje glob in nadaljevanje postopkov	pričetek inšpekcijskega postopka zoper vrtičkarjem v NRŠZ oktobra 2021
3.2.2. Odstranitev vse vrtičkarske infrastrukture	lastna dejavnost	pristojne inšpekcijske službe	sodelovanje s pristojnimi inšp. službami za odstranitev infrastrukture	pričetek inšpekcijskega postopka zoper vrtičkarjem v NRŠZ oktobra 2021
3.2.4. Sodelovanje z lokalnimi akterji za pospešitev sanacije virov onesnaževanja Jezerca (Škocjanski hrib)	PP 153238	-	redna komunikacija z MOK in pristojnimi inšpekcijami	MOK pripravlja projektno dokumentacijo za sanacijo virov onesnaženja, izvedba takoj po pridobitvi sredstev (predvidoma do leta 2023)

3.3. Odstranjevanje tujerodnih vrst ter domačih in hišnih živali				
3.3.1. Odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin in izvedba aktivnosti za pospeševanje razraščanja domorodnih vrst	PP 559 - SPS	zunanj sodelavec - botanik	strojno odstranjevanje tujerodnih rastlinskih vrst, zasaditev območja z domorodnimi grmovnimi in drevesnimi vrstami, zasenčenje rastišč tujerodnih rast. vrst in preprečitev razširjanja po predhodni selektivni odstranitvi japonske kaline, japonskega kosteničevja, verlotovega pelina in lovrikovca	strojna odstranitev robinije in navadne amorfe, ročna in strojna odstranitev japonskega kosteničevja, bleščeče kaline, verlotovega pelina in lovrikovca, čiščenje zarasti
3.3.2. Izlov in odstranitev tujerodnih vrst želv v kontrolirano okolje	PP 559 - SPS	prostovoljci	nabava opreme in vab za izlov, odstranjevanje in evtanazija vsaj 150 osebkov okrasnih gizdavek, nabava opreme za foto pasti, iskanje gnezd in odstranjevanje jajc, ozaveščanje javnosti	nabava opreme in plavajočih vrš, v NRŠZ skupno opravljenih 1579 lovnih dni (1 dan/1 past), odstranitev 255 okrasnih gizdavek, ozaveščanje javnosti
3.3.3. Komunikacija z vrtničkarji za odstranitev domačih živali z območja Jezerca	PP 153238	-	št. komunikacij po potrebi, ob neupoštevanju izrekanje glob	inšpekcijski postopek v teku od oktobra 2021
3.4. Upravljanje vegetacije				
3.4.2. Dosajevanje grmovnic po potrebi	PP 153238	zunanj sodelavec - botanik	zasaditev vrbovja (po potrebi)	zasaditev vrbovja – okoli 80 potaknjencev, ročno odstranjevanje mladik tujerodnih rastlin (3 x letno)
3.4.3. Čiščenje vegetacije na obrežju Jezerca (ustvarjanje golih površin za močvirsko sklednico)	PP 153238	zunanj sodelavec - botanik	čiščenje obrežne vegetacije in ustvarjanje golih površin za močvirsko sklednico – ukrep bo potekal hkrati z aktivnostjo 3.4.2.	čiščenje obrežne vegetacije in ustvarjanje golih površin za močvirsko sklednico – ukrep je potekal hkrati z aktivnostjo 3.4.2.

Cilj 4: Trajno preprečevanje motenj in dostopa plenilcev na območje močvirja južno od izliva Badaševice

Z namenom odkupa vodnih zemljišč, ki ležijo na območju NRŠZ (prodajalec: Telekom, kupec: Republika Slovenija), je v letu 2019 prišlo do razparcelacije zemljišča št. 3884/3 v k.o. 2604 Bertoki v izmeri 8574 m². Nastala je nova parcela št. 3884/18 v izmeri 3583 m². V letu 2018 je bila narejena cenitev predmetnega zemljišča, ki je bilo takrat še del parcele s številko 3884/3 (Franc Plazar, sodni izvedenec za gradbeništvo). Pri odmeri zemljišč za namen odkupa, ki jo je izvedlo podjetje GEMAR d.o.o. je bilo ugotovljeno, da je vodnih zemljišč v naravi 3585 m².

Lastnik zemljišča Telekom Slovenije d.d. je na MOP dne 18.11.2020 na podlagi določil Zakona o ohranjanju narave posredoval Ponudbo za prodajo zemljišča, parc. šz. 3884/18, k.o. Bertoki, na zavarovanem območju, ki se nahaja na zavarovanem območju NRŠZ v MO Koper, v višini 14.340 €. V osnutku kupoprodajne pogodbe z dne 12.11.2020 je bilo navedeno, da je predmetno zemljišče po osnovni namenski rabi vodno zemljišče. Iz potrdila o namenski rabi zemljišča MO Koper št. 3502-2449/2020-2 z dne 23.10.2020, ki je bilo priloženo ponudbi, pa izhaja, da gre za stavbno zemljišče (območje centralnih dejavnosti), čeprav je v naravi vodno zemljišče na območju NRŠZ. Enak podatek je tudi na prostorskem portalu Prostor (GURS).

V letu 2021 smo v sodelovanju z ZRSVN, območno enoto Piran, pripravili pripombe k osnutku OPN-ja in predlagali, da se namenska raba zemljišča (parcelna številka 3884/18, k.o. 2604 Bertoki), glede dejanske in namenske rabe, spremeni iz stavbnega zemljišča spremeni v vodno zemljišče. Z aktivnostmi za odkup predmetnega zemljišča bomo nadaljevali po sprejetju novega prostorskega načrta Mestne občine Koper, ki je predviden v prvi polovici leta 2022.

V okviru cilja 4 smo nadaljevali tudi z rednimi obhodi naravovarstvenih nadzornikov na območju opuščene nelegalnega zatočišča domačih živali, kjer ugotavljamo, da je stanje ustrezno.

Preglednica 4: Prikaz izvedenih nalog in aktivnosti z doseženimi kazalniki/ rezultati za cilj 4

Naloge in aktivnosti	Vir financiranja	Sodelujoči	Načrtovani kvantitativni kazalnik/ rezultat 2021	Doseženi kvantitativni kazalnik/ rezultat 2021
4.3. Odkup zemljišč na območju sladkovodnega močvirja pri Telekomu				
4.3.2. Sodelovanje pri odkupih zemljišč od lastnikov, ki so temu naklonjeni (npr. Telekom), s strani države	PP 160373 - Stvarno premoženje za odkupe zemljišč	MOP / ARSO	odkup parcele št. 3884/18, k.o. Bertoki, vpis lastništva RS v ZK	ni izvedeno, odkup zemljišča predvidoma v letu 2022, po sprejetju novega OPN

Cilj 5: Spremljanje in analiziranje stanja naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti ter upravljanje podatkovnih zbirk, ki se nanašajo na NRŠZ

Rezultati dolgoročnega izvajanja monitoringa so najboljša povratna informacija o uspešnosti renaturacijskih ukrepov ter upravljanja naravnega rezervata. Dosedanje spremljanje stanja naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti NRŠZ je pokazalo ugodne rezultate, ki so posledica uspešne obnove območja ter ustreznega upravljanja v preteklih letih. Za doseganje cilja 5 smo v letu 2021 skladno z Načrtom upravljanja izvedli sledeče aktivnosti:

- nadaljevanje rednega spremljanja stanja habitatnih tipov sladkovodnega dela naravnega rezervata s hkratnim monitoringom razširjenosti tujerodnih vrst,
- redno spremljanje stanja ptic po ustaljeni metodologiji ter v skladu s protokolom spremljanja stanja in varstva biotske raznovrstnosti (tedenski popisi celotnega območja, dnevni popisi, kartirni popisi gnezdil, posebni popisi) z rednim vnosom podatkov, njihovo digitalizacijo in obdelavo ter pripravo upravljalnih izhodišč in ustreznih objav,
- spremljanje stanja in nadaljevanje inventarizacije najpomembnejših skupin (herpetofavna s poudarkom na močvirski sklednici, metulji in ozki vrtenec), kar smo delno izvajali v okviru naravovarstvenega nadzora in z vključevanjem prostovoljcev DOPPS. Spremljanje stanja je potekalo z metodo, izdelano v okviru projekta IMPRECO, kjer so bile izbrane: 4 vrste ptic, ki na območju rezervata gnezdi (navadna čigra, polojnik, čaplja, mokož), 2 vrsti plazilcev (močvirska sklednica in primorska kuščarica), 2 vrsti dvoživk (zelena rega in navadni pupek), 1 vrsta metulja - cinobradi medvedek ter kopenski polž ozki vrtenec.
- spremljanje stanja in številčnosti plenilcev in tujerodnih vrst živali na območju NRŠZ in njegove bližnje okolice,
- spremljanje enostavnih parametrov kakovosti vode, spremljanje stanja vodostaja na zapornici, vodomernih latah in mareografu za namene sprotnih prilagoditev upravljanja,
- izvedba monitoringa ihtiofavne v laguni in monitoringa kačjih pastirjev.

Gnezditveno sezono 2021 ocenjujemo kot ugodno. V brakični laguni je od varstveno pomembnejših vrst gnezdilo 80-110 parov navadne čigre (*Sterna hirundo*), 9 parov male čigre (*Sternula albifrons*), 18-20 parov polojnika (*Himantopus himantopus*), 9-12 parov rdečenogega martinca (*Tringa totanus*) in 6 parov malega

deževnika (*Charadrius dubius*). Po večletni odsotnosti in ponovni vrnitvi leta 2020, je tudi leta 2021 v laguni gnezdil beločeli deževnik (*Charadrius alexandrinus*) z 2-4 pari. Čeprav je sabljarka (*Recurvirostra avosetta*) na območju rezervata uspešno gnezдила v letih 2019 in 2020, njene gnezditve leta 2021 nismo uspeli potrditi. Gnezditvena sezona je bila za navadno čigro nadvse ugodna, saj smo v sklopu akciji obročkanja, z barvnimi obročki opremili 65 mladičev. Kolonijo navadnih čiger smo spremljali tudi s pomočjo lovskih kamer. Zabeležili smo le dvakratno plenjenje mladičev s strani lisice, ki pa očitno ni imelo hujših posledic za kolonijo. Bistveno slabši je bil gnezditveni uspeh polojnika, saj smo zabeležili zelo malo speljanih mladičev. Možen razlog za to je izbira manj ugodnega gnezdišča v bližini Ankaranske ceste in posledično verjetnega plenjenja s strani talnih plenilcev.

V sladkovodnem delu rezervata je že peto leto zapored gnezdil par rjavih čapelj (*Ardea purpurea*), od ostalih zanimivejših gnezdilk tega okolja pa velja omeniti še en par sive gosi (*Anser anser*), 4-5 parov čapljice (*Ixobrychus minutus*), 9-10 parov mokoža (*Rallus aquaticus*) in 1-2 para sivke (*Aythya ferina*).

V letu 2021 smo na seznam ptic NRŠZ dodali tri nove vrste: svetega ibisa (*Threskiornis aethiopicus*), pritlikavo tukalico (*Zapornia pusilla*) in komatno pribo (*Vanellus cinereus*). Posodobljeni seznam ptic šteje sedaj 262 vrst.

Preglednica 5: Prikaz izvedenih nalog in aktivnosti z doseženimi kazalniki/ rezultati za cilj 5

Naloge in aktivnosti	Vir financiranja	Sodelujoči	Načrtovani kvantitativni kazalnik/ rezultat 2021	Doseženi kvantitativni kazalnik/ rezultat 2021
5.1 Redni monitoring				
5.1.1. Nabava opreme za monitoring	PP 153238 / projektno	-	nabava GPS za potrebe monitoringa (aparati in kartne podlage)	nabava drona DJI mini 2 Fly More Combo za potrebe monitoringa
5.1.2. Monitoring ptic	PP 153238	-	52 tedenskih popisov, 4 kartirni popisi gnezdilk, 3 do 4 posebni popisi gnezdilk s kanujem (obročkanje mladičev gnezdilk v laguni), 2 do 3 dnevi spremljanja stanja selivk z obročkanjem	52 tedenskih popisov, 4 kartirni popisi gnezdilk, 5 posebnih popisov s kanujem (od tega 2 obročkanji mladičev gnezdilk), obročkanje za spremljanje stanja selivk ni bilo izvedeno
5.1.3. Monitoring herpetofavne	PP / lastna dejavnost	prostovoljci	vsaj 3 popisi, beleženje naključnih opazovanj/ 1 poročilo	izvedeni 3 popisi na izbranih poligonih (ciljno za primorsko kuščarico in zeleno rego), beleženje naključnih opazovanj in izdelano 1 poročilo (nadaljevanje aktivnosti iz projekta IMPRECO)
5.1.4. Monitoring favne kačjih pastirjev	PP / projektno	zunanji strokov.	izvedeni 3 popisi/ 1 poročilo	izvedena 2 popisa, beleženje naključnih opazovanj
5.1.5. Monitoring zelene krastače	PP / projektno	-	naključna opazovanja in beleženje podatkov	izvedeno sprotne beleženje naključnih opazovanj in vnos v tabele
5.1.6. Monitoring močvirske sklednice	PP / projektno	-	spremljanje stanja ob izlovu tujerodnih vrst želv v obdobju od marca do novembra	9 na novo označenih močvirskih sklednic, skupno 64 (2019,2020,2021)
5.1.8. Monitoring ihtiofavne v laguni(stalna ribja favna in dnevno/nočni in sezonski migranti)	PP / projektno	zunanji strokovnjaki	monitoring ihtiofavne v laguni/ terensko delo, vzorčevanja, 1 poročilo	izveden monitoring ihtiofavne v laguni/ izdelano 1 poročilo

5.1.9. Monitoring metuljev in nadaljevanje inventarizacije	lastna dejavnost	nadzor strokovnjaka pri popisu metuljev	vsaj 4 popisi dnevnih metuljev po metodologiji/ 1 poročilo	izvedena 2 popisa dnevnih metuljev po ustaljeni in sprotno beleženj naključnih opazovanj (zaposleni in prostovoljci)
5.1.11. Monitoring ozkega vrtenca	lastna dejavnost	nadzor strokovnjaka	vzorčenje ozkega vrtenca 1-3x letno in nadzor strokovnjaka	izvedeno 2x vzorčenje ozkega vrtenca pod nadzorom strokovnjaka
5.1.12. Monitoring netopirjev	PP 153238	nadzor strokovnjaka	3 popisi netopirjev z ultrazvočnim mikrofonom in detektorjem od aprila do oktobra	izvedena 2 popisa netopirjev z ultrazvočnim mikrofonom
5.1.13 Spremljanje stanja in številčnosti tujerodnih vrst živali na območju NRŠZ in njegove bližnje okolice	PP /lastna dejavnost	-	sprotno beleženje opažanj	izvedeno sprotno beleženje stanja in številčnost tujerodnih vrst živali in vnos v tabele
5.1.14 Spremljanje stanja in številčnosti plenilcev na območju NRŠZ in njegove bližnje okolice	PP / lastna dejavnost	-	sprotno beleženje opažanj	izvedeno sprotno beleženje stanja in številčnost plenilcev ter v tabele
5.2. Kartiranje habitatnih tipov in monitoring tujerodnih vrst rastlin				
5.2.1. Kartiranje sladkovodnih habitatnih tipov	PP 153238	zunanj sodelavec - botanik	1x kartiranje na celotnem območju sladkovodnega dela NRŠZ/ ca 25 ha/ 1 poročilo	izvedeno kartiranje na sladkovodnem delu rezervata in izdelano 1 poročilo
5.2.4 Monitoring razširjenosti tujerodnih vrst rastlin	PP 153238	zunanj sodelavec - botanik	sprotno spremljanje ob kartiranju in dosajevanju	redno spremljanje in beleženje ob izvajanju kartiranja sladkovodnega dela
5.3. Raziskave stanja NV in biotske raznovrstnosti				
5.3.3 Spremljanje stanja NV z ovrednotenjem podatkov, zbranih v okviru drugih nalog in aktivnosti v okviru cilja 5	PP 153238	ZRSVN	1 ocena stanja NV/ posodobitev	
5.4. Upravljanje podatkovne zbirke NRŠZ				
5.4.1. Redni vnos in digitalizacija podatkov	PP 153238	-	52 tedenskih popisov v bazo Wildlife Recorder, digitalizacija kartirnih in posebnih popisov gnezdilk	vsi popisi vneseni in digitalizirani v bazi Wildlife Recorder
5.4.2. Obdelave podatkov	PP 153238	-	obdelani vsi podatki	vsi podatki obdelani
5.4.3. Priprava upravljavskih izhodišč	PP 153238	-	po potrebi (v primeru sprememb)	ni bilo potrebno
5.4.4. Priprava poročil in člankov, objav na spletu	PP 153238	-	vsaj 1 objava	4 objave v Svetu ptic in redne objave na spletni strani ter socialnih omrežjih
5.5. Spremljanje kakovosti in nivojev vode				
5.5.1. Spremljanje enostavnih parametrov kakovosti vode	PP 153238		12 popisov/ 1 poročilo, nakup tekočin za umerjanje aparata	12 popisov/ 1 poročilo, nabavljene tekočine za redno umerjanje parata
5.5.2. Sodelovanje z ARSO pri spremljanju zahtevnih parametrov kakovosti vode	ARSO	ARSO	12 popisov/ 1 poročilo (pogojno, ARSO-državni monitoring)	ni bilo izvedeno zaradi manjka finančnih sredstev s strani ARSO

5.5.4 Spremljanje stanja vodostaja na zapornici, vodomernih latah in mareografu	PP 153238	-	redno spremljanje ob terenskih obhodi nadzornikov in ostalih zaposlenih	redno spremljanje in beleženje podatkov na obhodi NN
5.6. Priprava poročil o stanju NRŠZ				
5.6.1. Priprava poročil o aktivnostih, ki jih izvaja upravljavec	PP 153238	-	1 poročilo	1 poročilo
5.6.2. Pregled poročil podizvajalcev monitoringa in raziskav in vključevanje njihovih rezultatov in priporočil v nadaljnje upravljanje	PP 153238	-	pregled poročil glede na izvedene monitoringe	poročila pregledana in rezultati raziskav vključeni v upravljanje

Cilj 6: Zagotavljanje primerne količine in kakovosti vode ter omejevanje negativnih vplivov hrupa in svetlobnega onesnaževanja iz okolice na naravni rezervat

Zaradi lokacije NRŠZ v urbanem okolju, ki v določenih primerih pomeni prednost za rezervat, v drugih pa večjo izpostavljenost negativnim urbanim vplivom, so bile v letu 2021 najpomembnejše aktivnosti usmerjene v naloge sodelovalne narave z namenom pozitivnih sprememb v lokalnem okolju. V sodelovanju z DRSV, ARSO, MO Koper in lokalnimi deležniki smo skrbeli za stalno izvedbo ukrepov za doseganje najvišje kakovosti vod, ki se stekajo na območje NRŠZ, zagotavljanju poplavne varnosti območja, preprečevanju negativnih vplivov hrupa in svetlobnega onesnaževanja ter aktivnemu vključevanju lokalnih deležnikov v reševanje lokalnih problemov.

V letu 2021 smo nadaljevali tudi z aktivnostmi za sprejetje in formalizacijo poslovnikov oziroma načrtov ukrepanja, od katerih so nekateri že skoraj v celoti usklajeni in sprejeti (Poslovnik o obveščanju v primeru onesnaženj in Načrt ukrepanja in odprave posledic večjih izlitij nafte in naftnih derivatov na prostoživeče ptice), drugi pa so še vedno v fazi usklajevanja (Poslovnik o pretokih vode po levem razbremenilniku Rižane – Ari). Redno smo tudi preverjali stanje čiščenja plavajoče morske baraže na morskem kanalu v Luki Koper ter izvajali mesečni nadzor kakovosti vode na območju celotnega rezervata.

V okviru naravovarstvene službe smo redno opravljali preglede struge Are gorvodno do zaporničnega sistema pri Turku in večjih posebnosti nismo opazili. Ob vsakem znižanju gladine vode v Ari smo obvestili rečnega nadzornika, ki je v primeru zadostnega vodostaja v Rižani povečal dotok sladke vode po kanalu 22, ki poteka mimo zaporničnega sistema pri Turku

Na področju varstva pred hrupom in izgradnje protihrupne ograje ter varovalnega nasipa vzdolž bertoške vpadnice bomo nadaljevali sodelovanje z MO Koper in drugimi akterji pri izgradnji drugega pasu bertoške vpadnice. V zvezi s tem smo se dne 7.10.2021 udeležili sestanka Razširitev Bertoške vpadnice – razmejitev upravljanja, ki ga je organiziral DARS. Začetek izvedbe razširitve Bertoške vpadnice v štiripasovno cesto je predviden v drugi polovici leta 2022.

Preglednica 6: Prikaz izvedenih nalog in aktivnosti z doseženimi kazalniki/ rezultati za cilj 6

Naloge in aktivnosti	Vir financiranja	Sodelujoči	Načrtovani kvantitativni kazalnik/ rezultat 2021	Doseženi kvantitativni kazalnik/ rezultat 2021
6.1 Zagotavljanje zadostnih dotokov vode najvišjih standardov kakovosti				
6.1.1. Sodelovanje z ARSO in lokalnimi akterji za pospešitev sprejema protokola pretokov vode po Ari za celoletno obdobje s sistemom obveščanja	PP 153238	-	sprejet pisni protokol	načrt upravljanja zapornic na razbremenilniku Rižane Ari in morskem kanalu v pripravi (sodelovanje z DRSV)
6.1.2. Redno usklajevanje med izvajanjem protokola z izvajalcem javne VG službe/ rečnim nadzornikom in drugimi odjemalci	PP 153238	-	redne komunikacije ob spremembah režima	redne komunikacije z VGP Drava Ptuj in DRSV ob spremembah vodnih režimov
6.1.3. Sodelovanje s SVOM, Luko Koper in ostalimi lokalnimi akterji v smeri preprečevanja vpliva potencialnih onesnaženj v pristanišču na akvatorij Škocjanskega zatoka	PP 153238	SVOM, Luka Koper, Center za obveščanje	vsaj 4 terenski ogledi stanja/ zabeleške	4 komunikacije in 25 ogledov stanja plavajoče baraže na morskem kanalu
6.1.4. Sodelovanje v evropski organizaciji Sea Alarm Foundation	PP / projektno	druge evropske države	spremljanje novic/ po potrebi komunikacija	redno spremljanje novic in komuniciranje ter prijava na izobraževanje, ki ga v okviru projekta EUROWA pripravlja Sea Alaram v februarju 22
6.1.5. Sodelovanje z URSZR in redna usposabljanja v okviru Načrta ukrepanja in odprave posledic večjih izlitiij nafte in naftnih derivatov na prostoživeče ptice (po potrebi)	URSZR	URSZR	redne komunikacije in sodelovanje ob morebitnem onesnaženju/ zabeleške	redno komuniciranje ter usklajevanje glede prijave na izobraževanje v okviru projekta EUROWA v februarju 22 (preko videoplatforme ZOOM)
6.2. Sodelovanje z MOK in lokalnimi akterji za stalno izvedbo ukrepov za doseganje najvišje kakovosti industrijskih, komunalnih in padavinskih odpadnih vod, ki se stekajo neposredno v naravni rezervat ali v pritoke (Ara, morje)				
6.2.1. Aktivno vzpodbujanje odgovornih akterjev/ onesnaževalcev za čim prejšnjo sanacijo stanja problematičnih izpustov	PP 153238	odgovorni akterji, strokovni zavod	2 komunikaciji/ zabeleške	nismo izvajali, MOK pripravlja projektno dokumentacijo z začetkom izvedbe predvidoma po letu 2023

6.2.2. Angažiranje drugih odgovornih javnih služb, npr. inšpekcije za okolje	PP 153238	druge odgovorne javne službe	po potrebi	ni bilo potrebno, ker kršitev nismo zaznali
6.3. Preprečevanje negativnih vplivov hrupa				
6.3.2. Iskanje drugih rešitev za zagotovitev aktivne protihrupne zaščite vzdolž območja za obiskovalce pod bertoško vpadnico	PP / projektno	MOK, strokovni zavod, Odbor, drugi akterji	sodelovanje z MOK in projektanti pri izvedbi PHO in varovalnega nasipa ob širitvi Bertoške vpadnice	sodelovanje vzpostavljeno in začetek aktivnosti predvidoma 2023
6.4. Preprečevanje negativnih vplivov svetlobnega onesnaževanja				
6.4.1. Aktivno vzpodbujanje odgovornih akterjev/ onesnaževalcev za čim prejšnjo sanacijo stanja in uskladitvijo osvetljevanja z zakonodajnimi omejitvami	PP 153238	strokovni zavod, Odbor, inšpekcija, lokalni akterji	terenski pregled stanja, ukrepanje po potrebi	nismo izvajali zaradi drugih prioritetenih nalog
6.5. Ozaveščanje in aktivno vključevanje lokalnih akterjev				
6.5.1. Ozaveščanje, opozarjanje in podajanje predlogov za preventivne in kurativne aktivnosti, namenjene preprečevanju in sanaciji negativnih vplivov iz okolice	PP 153238	strokovni zavod, Odbor	1 komunikacija/ zabeležka	nadaljevanje ureditve učne poti pod ankaransko cesto (odstranitev ITV) – v sklopu SPS
6.5.2. Obveščanje in aktivno vključevanje Odbora NRŠZ pri reševanju lokalnih problemov	PP 153238	Odbor	vsaj 1 seja	redno obveščanje Odbora na sejah Odbora
6.5.3. Aktivno vključevanje deležnikov, zainteresiranih javnosti in posameznikov pri reševanju lokalnih problemov	PP / projektno	lokalni deležniki, zainteresirana javnost	sodelovanje deležnikov v okviru skupne delovne skupine, ustanovljene v projektu IMPRECO	redno delovanje neformalne skupne delovne skupine (projekt IMPRECO), komuniciranje po mejlu, izvedeno 1 srečanje

Cilj 7: Zagotavljanje uresničevanja varstvenega režima in varstvenih usmeritev (neposredni nadzor v naravi ter druge potrebne oblike nadzora)

Naravovarstveni nadzor v NRŠZ se je v letu 2021 izvajal skladno z organizirano nadzorno službo in v okviru pristojnosti, ki jih imajo naravovarstveni nadzorniki po Zakonu o ohranjanju narave ter na podlagi pooblastil po Zakonu o prekrških (Uradni list RS, št. 29/11 in nadaljnji). V NRŠZ so v letu 2021 stalno delovali tri naravovarstveni nadzorniki in njihova imena so objavljena na spletni strani naravnega rezervata.

Naravovarstveni nadzor je potekal redno, brez izrekanja glob, z ustnimi opozorili za kršitve na območju rezervata in pisnimi obvestili za nepravilno parkiranje. Hujših kršitev nismo zaznali. Pogosti obhodi po parkirišču rezervata in izdajanje ustnih in pisnih opozoril nadzornikov neupravičenim uporabnikom parkirišča so pripomogli k izboljšanju stanja, kljub temu je problematika še vedno prisotna. Parkirišče je majhno, obsega

le 40 parkirnih mest, zakonske podlage, ki bi v okviru pooblastil naravovarstvenega nadzora omogočila sankcioniranje neupravičenih uporabnikov urejenega parkirišča znotraj zavarovanega območja ni.

Policisti koprškega okoliša so opravljali občasne obhode ob meji rezervata in mesta Koper, vendar večjih kršitev za policijsko obravnavo niso zaznali. V oktobru 2021 se je pričela obravnavna inšpekcijskega postopka v zvezi z vrtilčarsko dejavnostjo na območju Jezerca in naravovarstvena nadzornica se je udeležila zaslišanja 18. oktobra 2021 na Inšpektoratu za okolje in naravo območne enote Koper.

Od 24.9. do 20.11.2021 smo izvajali reden nadzor nad vzdrževalnimi deli pri sanaciji nasipa na desnem bregu struge razbremenilnika reke Rižane – Ara, ki je potekal v okviru Programa porabe sredstev SPS za obdobje 2020 – 2023.

Dodatnih usposabljanj za naravovarstvene nadzornike ni bilo, smo se pa udeležili sestanka naravovarstvenih nadzornikov ZO novembra na Brezovici pri Ljubljani kot tudi smo nadaljevali s sodelovanjem pri izmenjavi delovnih izkušenj z drugimi ZO, predvsem s Krajinskim parkom Sečoveljske soline. Za potrebe izvajanja naravovarstvenega nadzora smo v okviru sredstev SPS opravili nakup električnega skuterja.

Preglednica 7: Prikaz izvedenih nalog in aktivnosti z doseženimi kazalniki/ rezultati za cilj 7

Naloge in aktivnosti	Vir financiranja	Sodelujoči	Načrtovani kvantitativni kazalnik/ rezultat 2021	Doseženi kvantitativni kazalnik/ rezultat 2021
7.1 Naravovarstveni nadzor nad upoštevanjem varstvenega režima in usmeritev, opozarjanje in ozaveščanje kršilcev ter izrekanje glob in nadaljevanje postopkov, ki jih izvajajo drugi pooblaščenici izvajalci				
7.1.1. Redni dnevni obhodi po učnih poteh z namenom nadzora nad upoštevanjem varstvenega režima, predvsem pogojev obiskovanja	PP 153238	-	vsaj en obhod dnevno	opravljenih 260 rednih dnevnih obhodov zaradi direktnega nadzora varstvenega režima
7.1.2. Redni tedenski in manj pogosti obhodi po ključnih, bolj oddaljenih delih naravnega rezervata, namenjeni nadzoru nad upoštevanjem varstvenega režima	PP 153238	-	vsaj en obhod tedensko	opravljenih 50 rednih tedenskih obhodov po bolj oddaljenih delih NRŠZ
7.1.3. Opozarjanje in ozaveščanje kršiteljev režima kot tudi oseb, ki sicer režima ne kršijo, a njihovo vedenje ni primerno	PP 153238	-	po potrebi	ozaveščanje obiskovalcev o pravilih vedenja v NR, izrečenih 201 ustnih opozoril
7.1.4. Izrekanje glob v primerih ponovitev kršitev varstvenega režima in v drugih primerih, ko opozorilo ni dovolj	PP 153238	-	po potrebi	ni bilo potrebno

7.1.5. Vključevanje policije in inšpekcijskih služb v primeru hujših kršitev	PP 153238	-	po potrebi	1 inšpekcijski postopek v obravnavi od oktobra 2021 – vrtičarska dejavnost znotraj meja NRŠZ; sodelovanje s policijo ni bilo potrebno; dogovor za obhode policijske patrulje ob meji NRŠZ z mestom
7.1.6. Občasni obhodi po okolici NRŠZ z namenom preverbe obstoječih in novih virov ogrožanja in konkretnih groženj za naravni rezervat	PP 153238	-	en obhod mesečno	opravljenih skupno 12 občnih obhodov
7.1.7. Priprava poročil in obveščanje nadrejenih in ministrstva o kršitvah, izrečenih opozorilih in globah, kot tudi virih ogrožanja in grožnjah, ki se pojavljajo izven NRŠZ	PP 153238	-	dnevno obveščanje po potrebi	občasno obveščanje po potrebi
7.1.8. Opremljenost nadzornikov z zakonsko predpisanimi uniformami	PP 153242	-	nakup računalnika za potrebe nadzorne službe (informacijski sistem za podporo delu prekrškovnih organov)	izveden nakup prenosnega računalnika za potrebe nadzorne službe
7.1.9. Opremljenost nadzorne službe z električnimi vozili	PP 153238- stroški ZOE, el. motorno kolo (servis, registracija), SPS - el. motorno kolo (8.000,00 €)	-	zavarovanje in redno vzdrževanje električnega vozila Renault Zoe, zavarovanje in registracija za el. kolo; 1 el. motorno kolo z zaščitno opremo	zavarovanje in redno vzdrževanje električnega vozila Renault Zoe, zavarovanje in registracija za el. kolo; nakup el. motornega kolesa z zaščitno opremo
7.2. Nadzor med gradnjo objektov in vsemi drugimi, npr. vzdrževalnimi deli, v naravnem rezervatu in njegovi neposredni okolici				
7.2.1. Nadzor nad gradnjo objektov v NRŠZ	PP 153238	MOP	nadzor pri nadaljevanju sanacije napak na objektih (180 ur)	izvedba aktivnosti za sanacijo osrednje opazovalnice (sod. pri pripravi razpisne dokumentacije za izbor izvajalca, sod. pri pripravi projekte dokumentacije za sanacijo), redno sod. z izbranim izvedencem in Biotehniško fakulteto
7.2.2. Nadzor nad drugimi vzdrževalnimi deli v NRŠZ (npr. sanacija praga na Ari, izgradnja aktivne PHO, itd.)	PP 153238	investitor, podizvajalci, drugi nadzori	ustrezno št. poročil nadzora (po potrebi)	izvedeno, stalna prisotnost NN ob izvedbi sanacije in nadvišanja nasipa na desnem bregu razbremenilnika reke Rižane – Ara, stalen NN pri strojnem odstranjevanju tujerodnih rastlinskih vrst
7.2.3. Nadzor nad gradbenimi in vzdrževalnimi deli v	PP 153238	investitor, podizvajalci, drugi nadzori	ustrezno št. poročil nadzora (po potrebi)	nadzora nismo izvajali, ker izvedbe tovrstnih del v letu 2021 nismo izvajali

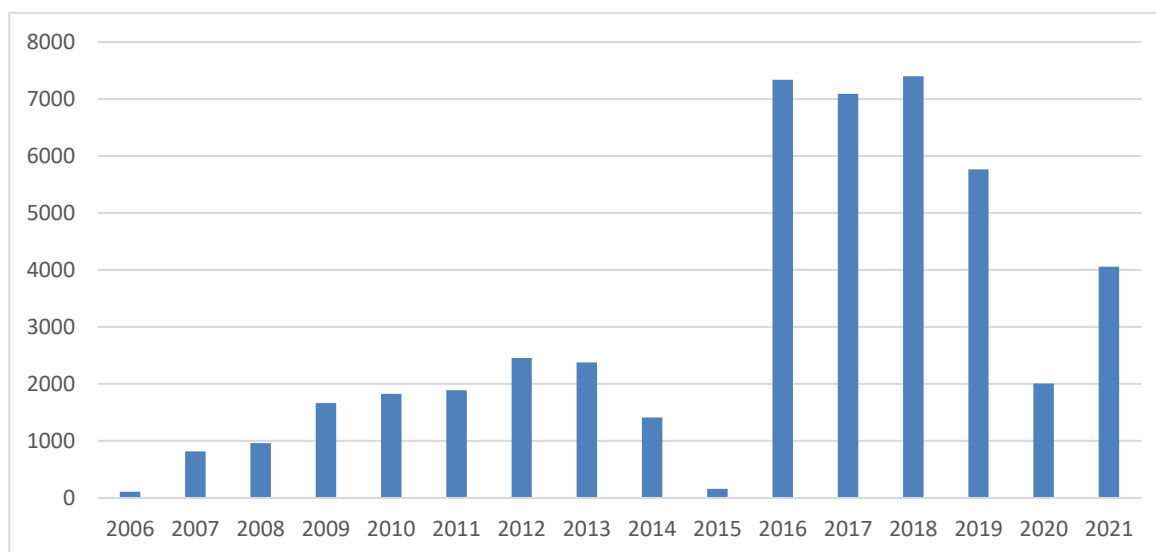
cestnem varovalnem pasu
znotraj ali na meji NRŠZ

7.2.4. Nadzor med izvedbo del vseh drugih javnih služb (na področju urejanja voda, vzdrževanje meteornih prepustov), ki so dovoljena kot izjeme od varstvenih režimov	PP 153238	investitor, podizvajalci, drugi nadzori	ustrezno št. poročil nadzora (po potrebi)	stalen nadzor pri čiščenju jarkov 14 in 15
7.3. Redno izobraževanje nadzornikov in sodelovanje v širših organizacijah nadzornikov				
7.3.1. Izobraževanje za naravovarstvene nadzornike za pooblastilo po ZON	PP 153238	ministrstvo	skupaj 4 nadzorniki s pooblastilom po ZON	izobraževanj ni bilo razpisanih

Cilj 8: Omogočanje spoznavanja naravne vrednote in biotske raznovrstnosti ter doživljanja narave na način, ki naravo postavlja v središče pozornosti in privzgaja spoštljiv odnos ter odgovorno vedenje do nje

Cilj 8 je namenjen doseganju enega od namenov naravnega rezervata, to je spoznavanja in doživljanja narave in vključuje sledeče aktivnosti: upravljanje obiska in delo z obiskovalci, izvedba vzgojno-izobraževalnega programa in didaktičnih pripomočkov, priprava in nadgradnja obstoječih programov za obiskovalce, vzpostavitev primerne infrastrukture, opreme in interpretacije, evalvacija izvedenih storitev ter izobraževanje zaposlenih in prostovoljcev za izvajanje naštetih aktivnosti.

V letu 2021, podobno kot že leto poprej, smo ponovno zabeležili zmanjšan obisk zaradi COVID-19 glede na leta pred pojavom epidemije. Celotno območje rezervata je bilo za obiskovalce zaprto od 1.1. do 16.2. in nato še od 1.4. do 11.4.2021, center za obiskovalce pa dlje časa in sicer od 1.1. do 20.4.2021. Kljub temu pa je bil obisk na vodenih ogledih v letu 2021, v primerjavi z letom 2020, 2x večji, kar prikazuje graf na sliki 3.

Slika 3: Število obiskovalcev na vodenih ogledih v NRŠZ od 2006 do 2021

Spremenil se je tudi izbor programov in sicer so v letu 2021 prevladovali vodeni ogledi po učni poti, občutno manj pa je bilo drugih programov (najemi prostora in pogostitve, predavanja, različne delavnice, razstave). Novonastalim razmeram smo se prilagodili tudi tako, da smo v času zaprtja rezervata naše vzgojno-izobraževalne aktivnosti usmerili v izobraževanje na daljavo in izdelali virtualno vodenje po učni poti, ki je zelo dober približek realnemu vodenemu ogledu. Na ta način smo lahko Škocjanski zatok tudi na daljavo približali in predstavili večjemu številu osnovnošolskim učencem in dijakom, ki ga zaradi epidemije v šolskem letu 2021 niso mogli obiskati.

Zelo pomemben del vzgojno-izobraževalnega programa je ozaveščanje učencev kot tudi ostalih obiskovalcev o varstvenem režimu oziroma pogojev obiskovanja. Za boljše razumevanje smo v okviru projekta IMPRECO pripravili zgibanko o pravilih obnašanja in se pri tem odločili za spremembo komunikacije: zapletene in suhoparne člene iz zakonodaje smo prevedli v preprost ljudski jezik in zabavne ilustracije (ne)primernih vedenj ter jih obiskovalcem približali na izobraževalnih tablah in v zgibanki. Ozaveščanje je vedno podkrepljeno z osebno interpretacijo pomembnih vsebin pri obiskovalcih.

Sodelovanje s strokovnjaki Fakultete za turistične študije Univerze na Primorskem se je pokazalo v pripravi članka o NRŠZ, objavljenega v monografiji z naslovom: »Challenges of tourism development in protected areas of Croatia and Slovenia« (urednika Miha Koderman in Vuk Tvrtko Opačić, izdajatelja Založba Univerze na Primorskem in Hrvatsko geografsko društvo). Knjiga na 262 straneh prinaša pregled temeljnih teoretičnih izhodišč pri varovanju okolja v Sloveniji in Hrvaški in jih osvetljuje z vidika naraščajočega povpraševanja po turističnih in rekreacijskih dejavnostih v zavarovanih območjih narave. Obravnava študije primerov razvoja turizma v zavarovanih območjih obeh držav, pri čemer se slovenski avtorji osredotočajo predvsem na območje jugozahodne Slovenije. Eno od poglavij tako prinaša analizo vplivov podnebnih sprememb na zavarovana območja ob slovenski obali, ki predstavljajo »otoke narave« na večinoma urbaniziranem obmorskem delu slovenske Istre. Nadalje so predstavljene možnosti za razvoj na naravi temelječega turizma na podeželskem območju Kraškega roba, ki je del zavarovanega območja Natura 2000. V slednjega je vključeno tudi gozdno območje zaselka Sviščaki pod Snežnikom, ki je bilo prav tako predmet analize z vidika razvoja turizma in počitniških bivališč. Predstavljena je še preobrazba degradiranega območja v bližini koprškega pristanišča v Naravni rezervat Škocjanski zatok, ki je z renaturacijo postalo zavarovano območje z izobraževalno in turistično-rekreacijsko funkcijo. Knjiga prinaša tudi pregled prostorskega načrtovanja turizma v zavarovanih območjih Slovenije na primerih Naravnega rezervata Škocjanski zatok, Lipice in Regijskega parka Škocjanske jame.

Na željo študenta Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani smo sodelovali kot pilotno območje za njegovo zaključno nalogo z namenom ugotovitve nosilne kapacitete obiskovanja v naravnem rezervatu. Na vhodnih točkah v rezervat sta bila postavljena dva števca, ki sta beležila obiskovalce od junija do konca leta 2021. Rezultati in analiza bo del njegove zaključne naloge in bo upravljavcu v veliko v pomoč pri načrtovanju obisk v rezervatu v prihodnje.

Že od leta 2019 je ozaveščanje o problematiki ITV del vzgojno-izobraževalnih aktivnosti v NRŠZ in predstavlja enega izmed preventivnih ukrepov pri obvladovanju okrasne gizdavke na območju rezervata. Omenjena problematika je bila v letu 2021 predstavljena na vseh vodenih ogledih kot tudi pri izobraževanju na daljavo. Pri tem se je uporabljajo učne liste, ki so bili izdelani v letu 2019. Poleg tega smo v času terenskega dela predstavili naše delo tudi vsem obiskovalcem rezervata, ki so se ustavili in opazovali izlovljene želve.

Redno smo skrbeli tudi za ozaveščanje in komuniciranje z javnostjo preko spletne strani in socialnih omrežij z objavo dogodkov, aktualnih novic in zanimivosti ter rezultatov našega dela.

Preglednica 8: Prikaz izvedenih nalog in aktivnosti z doseženimi kazalniki/ rezultati za cilj 8

Naloge in aktivnosti	Vir financiranja	Sodelujoči	Načrtovani kvantitativni kazalnik/ rezultat 2021	Doseženi kvantitativni kazalnik/ rezultat 2021
8.1 Priprava programov za obiskovalce s preizkušanjem, ovrednotenjem in cikličnim posodabljanjem				
8.1.1. Nabor programov (vsebine, oblikovanje cen, promocija)	PP 153238	-	1 nabor programov	1 nabor programov
8.1.2. Koledar dogodkov (polletni, letni)	PP/ lastna dejavnost	podizvajalci (oblikovalec, tiskar)	koledar dogodkov v okviru revije Svet ptic, krajši promocijski koledarji dogodkov za promocijo v NR	2 polletna koledarja dogodkov objavljena na spletni strani NRŠZ, 4 četrtletni objavljeni v reviji Svet ptic ter na info tabli v centru za obiskovalce ter na FB in Instagram
8.1.3. Testiranje programov in koledarja dogodkov	PP 153238	-	vsaj 1 testna izvedba	ni bilo izvedeno – epidemija Covid-19
8.1.4. Evalvacija programov in raziskave o učinkih programov na vedenje obiskovalcev	PP/ lastna dejavnost	strokovnjaki za evalvacijo in analizo podatkov	vsaj 400 vprašalnikov z analizo podatkov, knjiga vtisov	200 izpolnjenih vprašalnikov in pripravljena analiza, knjiga vtisov v uporabi v centru za obiskovalce
8.2. Izvajanje in nadgradnja Skupnega vzgojno-izobraževalnega programa				
8.2.1. Delavnice in predstavitve za pedagoško osebje	PP 153238	ciljne skupine	vsaj 1 predstavitev/ 15-20 udeležencev	Izvedena 1 predstavitev / 15 udeležencev
8.2.2. Izvedba programov za izobraževalne skupine v NRŠZ	PP 153238	ciljne skupine	vsaj 2000 udeležencev	3199 udeležencev
8.2.4. Praksa za študente in dijake ustreznih smeri	PP 153238	ciljne skupine	vsaj 3 študenti	opravljena študijska praksa za 3 študente UP FAMNIT
8.2.5. Strokovna pomoč pri raziskovalnem delu mladih	PP 153238	ciljne skupine	vsaj 3 raziskovalne naloge	opravljeni 2 diplomski nalogi (UL, BF in UP; Turistica)
8.2.6. Dogodki in javne predstavitve mladih	PP 153238	ciljna skupina, (lokalni) deležniki, mediji	vsaj 1 dogodek/15-20 udeležencev	ni bilo izvedeno – epidemija Covid-19
8.3. Razvoj in priprava učnih pripomočkov ter nakup ustrezne opreme za izobraževanje				
8.3.1. Razvoj in priprava učnih pripomočkov: učni listi in (raziskovalne) beležnice	PP / lastna dejavnost	učitelji	ponatis učnih listov za učence OŠ	ni bilo izvedeno zaradi nezadostnih finančnih sredstev
8.4. Razvoj in priprava fizičnih razstav in interpretacije				
8.4.1. Priprava konceptov in vsebin razstav in drugih interpretativnih gradiv	PP 153238	-	pripravljene vsebine NRŠZ	pripravljena vsebina za 1 novo interpretativno tablo

8.4.2. Izvedba razstav in interpretacije	projektno - LIKE	vodilni partner projekta LIKE	naprava za prikaz digitalnih interpretativnih vsebin – programska oprema in predaja v uporabo	ni bilo izvedeno – predstavljeno v 2022 (odvisno od partnerja projekta LIKE)
8.4.3. Vzdrževanje razstav in interpretacije	PP 153238	-	vzdrževanje in nadomestilo poškodovanih elementov (po potrebi)	ni bilo potrebno
8.5. Razvoj in priprava virtualne, multimedijske in filmske interpretacije				
a) Mobilna aplikacija				
8.5.1. Promocija mobilne aplikacije	lastna dejavnost	-	po potrebi	ni bilo potrebno
8.5.2. Redno vzdrževanje (nadgradnje, posodobitve vsebin)	lastna dejavnost	-	vsaj 1 dopolnitev, posodobitev vsebin po potrebi	ni bilo izvedeno, uporaba platforme za območje NRŠZ se ni uveljavila
8.5.5. Produkcija predstavitev filma o NRŠZ iz obstoječih posnetkov s posodobitvami	lastna dejavnost	produksijska ekipa	dokončna izdelava predstavitev filma o NRŠZ	dokončna izdelava predstavljena v 2022
8.5.6. Snemanje in produkcija kratkih izobraževalnih filmov	projektno/ lastna dejavnost	produksijska ekipa	1 kratek izobraževalni film/ pogojno-	ni bilo izvedeno – premalo lastnih sredstev
c) Spletna kamera in druge vsebine za glavni zaslon				
8.5.9. Priprava tematskih PPT predstavitev za predvajanje na glavnem zaslonu	lastna dejavnost	-	redno dodajanje novih fotografij (možen samo JPG format)	redno dodajanje novih fotografij na glavni zaslon
8.5.10. Priprava dnevnih novic za objavo na glavnem zaslonu in/ali spletni strani/FB (zanimiva opažanja, novosti iz rezervata)	lastna dejavnost	-	vsaj 1 novica tedensko	215 objav na FB In 93 objav na spletni strani, objava in promocija 4 dogodkov na glavnih zaslonih v centru za obiskovalce, redna objava aktualnih fotografij in zanimivosti (objavljenih)
8.5.12. Promocija obiskovanja NR med slepimi in slabovidnimi potenc.obiskovalci	PP 153238	obiskovalci	vsaj 1 predstavitev / 20 udeležencev (pogojno ob pridobitvi projekta)	vzpostavljen začetni kontakt ampak zaradi epidemije COVID-19 predstavljeno v 2022
8.6. Priprava ponudbe izdelkov in storitev ter izvedba programov za obiskovalce				
8.6.1. Nabor izdelkov in storitev, ki se bodo dejansko realizirali	lastna dejavnost	-	1 seznam	1 seznam
8.6.2. Naročila izdelave spominkov, promocijskih izdelkov in ostalih prodajnih artiklov	lastna dejavnost	podizvajalci, dobavitelji	obseg glede na fin. možnosti	obseg glede na fin. možnosti
8.6.3. Dogovori z lokalnimi ponudniki za oblikovanje ponudbe hrane, naravi prijaznih lokalnih pridelkov/produktov in storitev ter izvedba dogovorov	lastna dejavnost	lokalni ponudniki	vsaj 2 dogovora	ni bil sklenjen nobeden nov dogovor

8.6.4. Redno naročanje, dostave, skladiščenje, vodenje evidenc do postavitve na prodajna mesta	lastna dejavnost	dobavitelji, dostava	obseg glede na fin. možnosti in dogovore	obseg glede na fin. možnosti in dogovore
8.6.5. Izvedba vodenj in drugih programov aktivnosti za obiskovalce	lastna dejavnost	-	vsaj 4000 udeležencev	1420 udeležencev
8.7. Sprejem, usmerjanje in osnovne storitve za obiskovalce				
8.7.1. Redno delovanje recepcije v času obratovanja centra	PP 153238	honorarni sodelavci/ študentsko delo	redno vsakodnevno delovanje recepcije po otvoritvi centra	redno vsakodnevno delovanje recepcije po otvoritvi centra
8.7.2. Usmerjanje obiskovalcev glede na njihove želje in potrebe	PP 153238	-	vsaj 8000 usmerjenih obiskovalcev	usmerjenih malo manj kot 4000 obiskovalcev (NRŠZ del časa zaprt zaradi epidemije COVID-19)
8.7.3. Delovanje okrepčevalnice	lastna dejavnost	-	vsaj 17.000 €	17.751,65 €
8.7.4. Prodaja izdelkov in spominkov v trgovinici	lastna dejavnost	-	vsaj 4.000 €	4.024,18 €
8.7.5. Zavarovanje odgovornosti za obiskovalce	lastna dejavnost	zavarovalnica	1 sklenjena polica	1 sklenjena polica
8.7.6. Določitev dnevnega maksimuma obiskovalcev in upravljanje obiska za preprečitev prevelikega števila obiskovalcev	PP 153238	-	1 sklop aktivnosti	1 sklop aktivnosti
8.8. Predstavitve NRŠZ izven območja: predstavitve, sejmi, oglaševanje, itd.				
8.8.1. Priprava promocijskih gradiv o NRŠZ (predstavitvena zloženka, letak, vodnik, pingvin, itd)	projektno/ lastna dejavnost	podizvajalci (oblikovalci, tiskarji)	vsaj 1 razl. predst. gradivo /pogojno	ni bilo izvedeno - premalo lastnih prihodkov
8.8.2. Redne predstavitve NRŠZ in programov turističnemu sektorju in lokalnim ciljnim skupinam	projektno/ lastna dejavnost	ciljne skupine	vsaj 2 predstavitvi/ vsaka po 20 udeležencev-	izvedena 1 predstavitev/ 18 udeležencev
8.8.3. Sodelovanje na vsebinsko primernih sejmiš in lokalnih sejmskih in podobnih predstavitev (npr. s področja narave in prostega časa)	projektno/ lastna dejavnost	ostala ZO, ministrstvo, turistični sektor, lokalni organizatorji	vsaj 1 sejem v sodelovanju z ostalimi ZO in MOP-	se nismo udeležili
8.8.4. Sodelovanje/ predstavitve na drugih dogodkih, ki se jih udeležujejo ciljne skupine ali mediji	projektno/ lastna dejavnost	organizatorji dogodkov	vsaj 1 udeležba/ 50 udeležencev-	udeležba preko videoplatforme ZOOM na 5 dogodkih (marec, april, junij, julij, september) – skupno prisotnih več kot 150 udeležencev
8.8.5. Oglaševanje v primernih medijih	projektno/ lastna dejavnost	oglaševalci	po potrebi	ni bilo potrebno

8.9. Usposabljanje zaposlenih in drugih izvajalcev programov za obiskovalce

8.9.1. Redno usposabljanje zaposlenih s področja doseganja ciljev in nadgradnje programov, razstav in interpretacije	PP 153238	organizatorji izobraževanj, zun. strokovnjaki	v skladu z objavljenimi usposabljanji	ni bilo ustreznih izobraževanj
8.9.2. Periodično usposabljanje vodnikov (prostovoljce, študentov, vodnikov s turistično licenco za določne ciljne skupine)	lastna dejavnost	ciljne skupine/ vodniki	-	ni bilo ustreznih izobraževanj

8.10. Spodbujanje trajnostne mobilnosti pri dostopu v NRŠZ in omogočanje obiskovanja gibalno oviranim obiskovalcem

8.10.1. Sodelovanje z MOK za vzpostavitev linije mestnega avt. prometa do vhoda v NRŠZ in uporabo okolju prijaznih avtobusov	projektno/ lastna dejavnost	Občinska uprava MOK/Direkcija RS za ceste	po potrebi	ni bilo potrebno, ker je nova avtobusna linija na relaciji Koper – GORC že vzpostavljena
8.10.3. Sodelovanje s Kolesarsko mrežo Obala za vzpodbujanje dostopa do NRŠZ s kolesi	PP 153238	kolesarska mreža Obala	vsaj 1 sestanek/ zabeležka, kompet za kolesarjem prijazno destinacijo	izveden 1 sestanek (peko ZOOM), ostale aktivnosti predstavljene v 2022

Cilj 9: Vzpostavljanje, nadgrajevanje in vzdrževanje infrastrukture za obisk in upravljanje

Parkovna infrastruktura NRŠZ za obisk in upravljanje je namenjena:

- sprejemu, dobremu počutju, izobraževanju in ozaveščanju obiskovalcev,
- interpretaciji narave,
- zmanjšanju motenj z zagotavljanjem ustreznih zastrtih razgledišč,
- varnosti obiskovalcev, zaposlenih in pašne živine,
- zagotavljanju primernih pogojev za upravljanje rezervata z ustreznimi prostori za osebje upravljalca.

Osrednji del nalog po zgraditvi infrastrukture za obisk in upravljanje naravnega rezervata je povezan z dnevnim obratovanjem in vzdrževanjem objektov ter dopolnitvijo krajinske ureditve in dodatnimi ureditvami v in ob objektih, ki so se izkazale za nujne. V prvi polovici leta 2021 smo izvedli zamenjavo in popravilo otroških igral pred Centrom za obiskovalce in igrala ponovno ustrezajo standardom, ki se nanašajo na otroška igrišča. Hkrati smo v skladu s programom dela izvedli tudi popravilo zastiralne ograje z vrbovim prepletom z namestitvijo nove panelne ograje. V skladu s Projektom za obratovanje in vzdrževanje smo izvedli tudi čiščenje lovilca olj. Hkrati smo opravili tudi pregled cevi za odvajanje meteornih vod s parkirišča NRŠZ in iztočne cevi s čistilne naprave. Pri pregledu s kamero, ki ga je opravilo podjetje Papigal je bilo ugotovljeno, da je za pravilno delovanje čistilne naprave ter ustrezno odvodno parkirnih površin nujna sanacija iztoka iz biološke čistilne naprave, preusmeritev odvodne meteornih vod mimo čistilne naprave ter njen pregled in popravilo. Dodatne, nepredvidene stroške za sanacije v višini 12.000,00 €, za nemoteno izvedbo programa dela NRŠZ v letu 2021, je zagotovil MOP. Izvedba zgoraj navedenih sanacij, vključno z zamenjavo neustreznega električnega vodnika za napajanje zaporničnega sistema na Ari, je bila zaključena v drugi polovici leta 2021.

V sodelovanju z MOP smo v letu 2021 nadaljevali s koordinacijo in vsebinskim sodelovanjem za izvedbo javnega naročila in pripravo projektne dokumentacije s popisom del za sanacijo osrednje opazovalnice - izvedba prezračevalne fasade in sanacija kovinskih konstrukcij. Na podlagi poročil strokovnjakov Biotehniške fakultete in izvedenca gradbene stroke je MOP pozvalo projektanta k izdelavi projekta za izvedbo sanacije osrednje opazovalnice v NRŠZ. V marcu 2021 je arhitekturni biro Ravnikar Potokar izdelal dopolnjen projekt sanacije osrednje opazovalnice – po recenziji, vključno s popisom del. Dne 21.10.2021 smo s strani MOP prejeli obvestilo, da na JN št. 430-53/2021-2550 za Sanacijo osrednje opazovalnice v NRŠZ z dne 4.10.2021, ni bilo oddane nobene ponudbe. Povabilo za oddajo ponudbe za JN Sanacija osrednje opazovalnice je MOP ponovilo v decembru 2021.

V letu 2021 je bila načrtovana tudi izvedba gradbenih del vezanih na sanacijo gnezdilne stene, ki je predmet unovčenja bančne garancije vodilnemu izvajalcu del. Kljub temu da je MOP izvedel kar tri postopke za oddajo ponudbe za JN Sanacija gnezdilne stene in sicer v septembru, oktobru in decembru 2021, nismo uspeli dobiti nobenega izvajalca za sanacijo. S koordinacijo in vsebinskim sodelovanjem za izvedbo javnih naročil ter drugih aktivnostih za odpravo napak na novozgrajenih objektih v NRŠZ bomo nadaljevali v letu 2022.

V skladu izvedbo ukrepov, ki se nanašajo na nadzor in umirjanje prometa, financiranih iz sredstev SPS v letu 2021, smo v oktobru parkirišče v NRŠZ nadgradili in opremili s sistemom za boljši nadzor prometa (sistem cestnih zapornic). Nova ureditev bo obiskovalcem NRŠZ omogočala brezplačno parkiranje le za krajši čas, npr. 2 uri. Za daljše parkiranje motornih vozil na parkirnih površinah NRŠZ pa se plača parkirnine. Sistem nameravamo, ob predhodnem soglasju Odbora NRŠZ, uvesti v prvi polovici leta 2022. V skladu z zapiralnim časom NRŠZ in parkirišča, bomo podaljšali urnik Centra za obiskovalce (lokal in trgovina) ter tako še dodatno povečali nadzor nad morebitnim zadrževanjem obiskovalcev izven določenega časa obiska NRŠZ. Z uvedbo parkirnine za daljše parkiranje motornih vozil na parkirnih površinah NRŠZS želimo zmanjšati prekomeren obisk rezervata ob koncih tedna in praznikih ter omejiti parkiranje vozil s strani oseb, ki niso namenjene v rezervat in s svojimi vozili zasedajo »dragocena« parkirna mesta obiskovalcem rezervata.

V letu 2021 smo v bližini centra za obiskovalce NRŠZ in hleva z oboro nadaljevali z zasaditvami in urejanjem okolice. Tako smo na območju pod bertoško vpadnico nadaljevali z mulčanjem in odstranjevanjem biomase za vzpostavitev ugodnih pogojev za zasaditev žit in žitnih plevelov ter nadaljevali z zasaditvijo trajnic in vnosom semen rastlinskih vrst, ki so vezane na suhe travnike. Vnesena so bila semena pokončne stoklase, zlatolaske, osjelikega mačjega ušesa (*Ophrys sphegodes*), velecvetnega ralovca (*Serapias vommeracea*), prave lakote (*Galium verum*), skalne glote (*Brachypodium rupestre*), jadranske smrdljive kukavice, več vrst iz rodu bilnic (*Festuca sp.*), navadnega grintavca (*Scabiosa columbaria*) in druge. Poleg pozne ročne košnje v avgustu, kraški travnik vzdržujemo tudi z selektivnim odstranjevanjem nitrofilnih rastlin.

Ob mlakah v neposredni bližini centra za obiskovalce smo v marcu in oktobru 2021 opravili čiščenje zarasti, nadaljevali z odstranjevanjem tujerodnih rastlinskih vrst ter vnosom semen žabarke (*Baldellia ranunculoides*). V skladu z aktivnostmi varstva prostoživečih opraševalcev smo v letu 2021, v okviru projekta IMPRECO, v neposredni bližini hleva postavili tudi hotel za žuželke, okolico zasadili z večjim številom medonosnih rastlin z namenom izboljšanja pogojev za opraševalce ter postavili interpretativno tablo z opisom opraševalcev. S sredstvi MOK je bila izdelana še druga interpretativna tabla z natančnim opisom sestavnih delov hotela za žuželke.

Veliko upravljaljskih aktivnosti je bilo povezanih tudi vzdrževanjem poti in drugih površin, na katerih se zadržujejo obiskovalci. Pri opazovalnicah smo porezali in požagali vejevje, ki je preraščalo učno pot in okolico opazovalnic. V okolici centra je bila opravljena usmeritvena rez na drevesih, ki so bila hkrati dognjena. V širši okolici centra smo nadaljevali z ročnim odstranjevanjem mladik tujerodnih vrst rastlin, odstranili pa smo tudi več 100 primerkov lepljive ditrihovke (*Dittrichia viscosa*) in raznozobega grinta (*Senecio inaequidens*). Ditrihovko smo omejili, ker se je prekomerno razrastla, raznozobi grint pa je zanesena vrsta iz J Afrike in se prav tako prekomerno razrašča ob robovih poti.

Preglednica 9: Prikaz izvedenih nalog in aktivnosti z doseženimi kazalniki/ rezultati za cilj 9

Naloge in aktivnosti	Vir financiranja	Sodelujoči	Načrtovani kvantitativni kazalnik/ rezultat 2021	Doseženi kvantitativni kazalnik/ rezultat 2021
9.1 Gradnja vseh objektov skladno s projektno dokumentacijo in pridobljenim gradb.dov.				
9.1.3. Krajinska ureditev območij okoli objektov (zasaditve in druge ureditve skladne z varstvenimi in razvojnimi cilji NR)	PP 153238	botanik in drugi eksperti	zasajevanje, košnja zelenic, urejanje površin s trajnicami, ureditev njive z žitnimi pleveli	izvedeno, zasajenih 120 sadik trajnic in grmovnic, vnesena semena gradnikov polsuhih travnikov, vzdrževanje njive z redkimi žitnimi pleveli
9.1.4 Nadgradnja vrat na vstopu/izstopu na/iz učne poti z vstopnimi portali in računalniško kontrolo dostopa	PP 559 - SPS	podizvajalec	nadgradnja parkirišča s sistemom za boljši nadzor prometa (sistem cestnih zapornic in namestitve talnih zapor)	izvedeno v skladu s projektom
9.3. Pridobitev uporabnega dovoljenja, tehnični pregled				
9.3.2. Odprava pomanjkljivosti s strani izvajalcev	MOP – PP 150012 bančna garancija	zunanji izvajalec	priprava popisov in projektnih nalog za izvedbo gradbeno obrtniških del, ki so predmet unovčenja bančne garancije ter izvedba sanacije (sanacija gnezdilne stene, popravila les in vrat na hlevu in v osrednji opazovalnici ter popravilo nadstrešnic)	izvedeno popravilo lese in vrat pri hlevu, pripravljen noveliran popis del za sanacijo gnezdilne stene – sanacijo načrtujemo v letu 2022
9.4. Redno vzdrževanje objektov v skladu s PID in POV				
9.4.1. Redno tekoče vzdrževanje objektov	PP 153238	-	popravilo igral in podaljšanje licence za pregled igral, popravilo ograje z vrbovim prepletom, redno opravljena vsa vzdrževanja in pregledi skladno z NOV, vodeni dnevnik	izvedeno popravilo igral, nameščena nova panelna ograja z zastiralom, izvedena sanacija iztoka iz biološke čistilne naprave, preusmeritev odvodne meteornih vod s parkirišča, opravljen pregled in popravilo čistilne naprave, redno opravljena vsa vzdrževanja in pregledi skladno z NOV, vodeni dnevnik, sklenjene vzdrževalske pogodbe
9.4.2. Investicijsko vzdrževanje objektov	PP 153242 - (40.000,00 €) in PP 153239 (16.000,00 € razlika iz popisa ter 7.500,00 €) nadzori in varnostni načrt	postopke vodi MOP	priprava projektne dokumentacije s popisom del, priprava projektne naloge za javno naročilo in izvedba sanacije osrednje opazovalnice v skladu z PZI	pripravljena in revidirana projektna dokumentacija (PZI) za sanacijo osrednje opazovalnice s popisom del
9.5. Dnevno obratovanje in upravljanje objektov				

9.5.1. Zagotovitev dostopnosti objektov za obiskovalce in druge ciljne skupine med obratovalnim časom (vključeni osn. stroški: elektrika, voda, kanalizacija, odvoz odpadkov, ogrevanje in hlajenje)	PP 153238	-	redno vzdrževanje (osnovni stroški)	izvedeno redno vzdrževanje
9.5.2. Zavarovanje in varovanje objektov in premoženja	PP 153238	zavarovalnica	1 zavarovalna polica, urejeno varovanje	1 polica za zavarovanje objektov, urejeno varovanje (Sintal)
9.5.3. Redno čiščenje vseh objektov kot tudi posebnih površin	PP 153238	podizvajalci	redno dnevno čiščenje WC-jev ter občasno generalno čiščenje centra in opazovalnic	redno dnevno čiščenje sanitarij in generalno čiščenje centra 1 x mesečno – podizvajalec (jan – marec in jun-nov); ostala čiščenja opravljali zaposleni po potrebi

Cilj 10: Zagotavljanje učinkovitega in preglednega poslovanja, organizacije dela, financiranja, komuniciranja in sodelovanja v podporo varstvenim ciljem in drugim ciljem upravljanja

V okviru cilja 10 smo izvedli naloge, ki so podporne narave za učinkovito in pregledno poslovanje, organizacijo dela, financiranje, komuniciranje in sodelovanje v podporo varstvenim ciljem in drugim ciljem upravljanja ter izvedbo drugih upravljaljskih nalog v skladu z Uredbo o NRŠZ, Uredbo o načrtu upravljanja NRŠZ za obdobje 2015–2024, Uredbo o koncesiji za upravljanje NRŠZ, koncesijsko pogodbo in Zakonom o ohranjanju narave. Nadaljevali smo dobro vzpostavljeno sodelovanje v nacionalnih in mednarodnih partnerstvih, kot so AdriaWet, BirdLife International (BLI), Wetlands Link International (WLI), Parki dinarskega loka (DAP), Skupnost naravnih parkov Slovenije itd., pa tudi sodelovanje s pristojnim ministrstvom in Zavodom RS za varstvo narave.

Nadaljevali smo vzgojno-izobraževalne aktivnosti v okviru Skupnosti naravnih parkov Slovenije, ki so v letu 2021 potekale na temo spoznavanja življenja dvoživk z naslovom: Čudoviti svet dvoživk. Za učence 5., 6. in 7. razredov so bile pripravljene zanimive in poučne vsebine, s katerimi so si pomagali razjasniti marsikatero vprašanje o dvoživkah, jih naučile prepoznavati različne vrste dvoživk, ki živijo v Sloveniji, njihova življenjska okolja in potrebe, dejavnike ogrožanja in način njihovega varovanja. Aktivnost je potekala od oktobra 2020 do maja 2021, koordinator teh aktivnosti pa je bil Krajski park Radensko polje v sklopu projekta LIFE AMPHICON.

V februarju 2021 se je uspešno zaključil projekt IMPRECO (Program Interreg Adrion 2014-2020) z oddajo zaključnega poročila in podpisom Dogovora med deležniki (Stakeholders' Protocol), h kateremu je pristopilo 13 deležnikov, med drugimi tudi Mestna občina Koper in Luka Koper d.d., ki predstavlja osnovo za njihovo sodelovanje po zaključku projekta kot tudi za vključitev v transnacionalno mrežo zavarovanih območij za ekosistemske storitve – **PARES** (Protected **A**reas for **E**cosystems **S**ervices). Mreža trenutno združuje 6 partnerjev; poleg DOPPS še Občino Staranzano in Deželno Agencijo Veneto Agricoltura iz Italije, Regijo Kreta iz Grčije; Nacionalni razvojni sklad iz Albanije ter dalmatinsko Regionalno agencijo »Morje in kras« iz Hrvaške. Mreža je mreža odprta za priključitev tudi drugih zavarovanih območij iz Jadransko – Jonske regije. Vsak partner z vključitvijo v mrežo PARES sprejme skupno strategijo za upravljanje in ohranjanje ekosistemov, ki je bila pripravljena v okviru projekta IMPRECO (ang. Strategy for EcoSystem management and conservation for the period 2021-2025-S4ES) in se zaveže k njenemu izvajanju na podlagi metodologije z uporabo najboljših načinov upravljanja ekosistemskih storitev (ang. Measures for EcoSystem-M4ES), tudi izdelane v okviru istega projekta.

Na področju komuniciranja in stikov z javnostmi je poleg rednega zagotavljanja dostopa do informacij o NRŠZ potekalo redno delo z mediji, organizacija in izvedba dogodkov (v kolikor je to bilo zaradi epidemije Covid-19 možno) kot tudi posodabljanje, vzdrževanje in nadgradnja glavnih komunikacijskih poti, kot so spletna stran, Facebook in Instagram. Zaključek celostne prenove spletne strani (predvideno v 2021) smo zaradi tehničnih težav prestavili v leto 2022.

Preglednica 10: Prikaz izvedenih nalog in aktivnosti z doseženimi kazalniki/ rezultati za cilj 10

Naloge in aktivnosti	Vir financiranja	Sodelujoči	Načrtovani kvantitativni kazalnik/ rezultat 2021	Doseženi kvantitativni kazalnik/ rezultat 2021
10.1 Naloge za učinkovito in pregledno poslovanje				
10.1.1. Priprava predlogov letnih programov dela na podlagi NU	PP 153238	Odbor	1 odobren letni program dela	1 odobren letni program dela in finančni načrt za 2021 z dopolnitvami (rebalans)
10.1.2. Priprava letnih in drugih poročil o delu	PP 153238	Odbor	1 odobreno letno poročilo	1 odobreno letno poročilo o delu (vsebinsko in finančno poročilo) v 2020

10.1.3. Spremljanje izvajanja načrta upravljanja s pripravo sprememb načrta po potrebi	PP 153238	strokovni zavod	del letnega poročila	doseganje kazalnikov v letnem poročilu
10.1.5. Zagotavljanje pogojev za delovanje odbora za naravni rezervat	PP 153238	Odbor	vsaj 2 seji/ 3-4 sklepi	izvedeni 2 redni in 1 dopisna seja/ skupno sprejetih 8 sklepov
10.1.6. Poslovna administracija (vključeni letni stroški telefonije, poštšina, drobni inventar, pis. material itd.)	PP 153238/ lastna dejavnost	-	popoln arhiv	popoln arhiv
10.2. Naloge za učinkovito in pregledno organizacijo dela				
10.2.1. Zaposlovanje ustreznih kadrov (redno in honorarno zaposleni)	PP 153238	-	7,9 FTE redno zaposlenih, 0,2 FTE honorarnih sodelavcev	7,55 FTE redno zaposlenih, 1,09 FTE honorarnih sodelavcev
10.2.2. Aktivno vključevanje prostovoljcev v upravljaljske aktivnosti	PP / lastna dejavnost	prostovoljci	10 prostovoljcev/100 prostovoljnih ur	opravljenih 235 prostovoljnih ur
10.2.3. Redno izobraževanje zaposlenih in prostovoljcev na njihovih področjih dela	PP 153238	organizatorji izobraževanj, strokovnjaki	vsaj 1 izobraževanje	ni bilo ustreznih izobraževanj
10.2.4. Redni koordinacijski sestanki/ kolegiji ekipe NRŠZ	PP 153238	-	redni tedenski kolegiji	izvedenih 25 kolegijev
10.2.5. Vodenje in koordinacija ekipe NRŠZ	PP 153238	-	vsaj 20 komunikacij/ zabeležki	redni sestanki skupine in 25 komunikacij
10.2.6. Stroški poti za izvedbo nalog	PP 153238	-	ca. 150 nalogov	21 pl. potnih nalogov
10.2.7. Nakup opreme za delo zaposlenih (računalniki, tiskalniki, telefoni itd.)	lastna dejavnost	-	4 zunanji trdi diski, novi stacionarni tel.	nakup 1 prenosnega računalnika za zaposlene
10.3. Naloge za učinkovito, zadostno in pregledno financiranje upravljanja NRŠZ				
10.3.1. Usklajevanje rednega financiranja iz državnega proračuna na podlagi potrjenega NU in letnih programov dela	PP 153238	Odbor, ministrstvo	-	257.863,39 €
10.3.2. Lastni prihodki upravljavca naravnega rezervata skladno z Uredbo o NRŠZ	lastni prihodki	-	ca. 15.000 €	30.578,00 €
10.3.3. Učinkovito pridobivanje sredstev iz lokalnih, državnih in mednarodnih skladov, ustanov ali organizacij ter mednarodnih programov pomoči	-	-	ca. 2.000 €	910,00 €

10.3.4. Priprava projektnih vlog, projektne in druge dokumentacije, sklepanje primernih partnerstev ter vodenje potrjenih projektov	PP 153238	-	vsaj 2 vlogi, v kolikor bodo objavljeni primerni razpisi	oddane 3 projektne vloge na razpise: razpis MO Koper, ESSR 2021 in Norveški finančni mehanizem 2014-2021
10.3.5. Zagotavljanje finančne preglednosti s sistemom analitičnega računovodstva (ločena stroškovna mesta) in ločevanjem prihodkov in odhodkov na podlagi ZPFOLERD	PP 153238	zunanje računovodstvo	mesečni izpisi konto kartic, 1 letno poročilo	mesečni izpisi konto kartic, 1 letno poročilo
10.3.6. Finančno vodenje in administracija	PP 153238	zunanje računovodstvo	arhiv	arhiv
10.4. Sodelovanje v vzpostavljenih partnerstvih, ki so že v preteklih letih prispevala k učinkovitosti upravljanja NRŠZ (npr. Skupnost ZO, Adriawet, BirdLife, WLI, DAP) in vključevanje v nove povezave				
10.4.1. Sodelovanje v in periodično vodenje Skupnosti ZO Slovenije	PP 153238	upravljavci ZO	vsaj 3 zabeležke, 1 skupni produkt (nagradna igra)	2 zabeležki, 1 skupni produkt (nagradna igra)
10.4.2. Sodelovanje s partnerji omrežja Adriawet v smeri ohranjanja in nadgradnje dosedanjih rezultatov skupnega sodelovanja in projektov	PP 153238	partnerji mreže Adriawet	redno sodelovanje v okviru mreže Adriawet in projekta IMPRECO (mreža PARES)	redno sodelovanje v okviru AdriaWet in vzpostavitve mreže PARES s pristopom 13 članov (fizične osebe, javni zavod, Luka Koper d.d. in MO Koper)
10.4.3. Izmenjava izkušenj na nacionalni in mednarodni ravni	PP 153238	sorodne organizacije	vsaj 5 komunikacij/ zabeležk	redna izmenjava izkušenj med partnerji, s katerimi smo sodelovali na različnih projektih
10.4.4. Sodelovanje v Nacionalnem odboru Ramsarske konvencije in kot nacionalni predstavnik Odbora Wetlands International	PP 153238	ostali sodelujoči	3 zabeležke, glasovanje Wetlands Int.	redno glasovanje Wetlands Int.
10.4.5. Vključevanje v nove povezave, namenjene izmenjavi znanj in izkušenj oziroma s pričakovanimi pozitivnimi učinki na upravljanje NRŠZ	PP 153238	sorodne organizacije	članstvo LAS Istre	podaljšano članstvo LAS Istre in sodelovanje na sestankih, vzpostavljeno sodelovanje v okviru European Green Belt
10.5. Sodelovanje z pristojnim ministrstvom, organi v sestavi in strokovnim zavodom				
10.5.1. Redno sodelovanje s strokovnimi službami in odg. predstavniki okoljskega ministrstva	PP 153238	ministrstvo	10 komunikacij/ zabeležk	več kot 20 komunikacij s predstavniki MOP in ZRSVN

10.5.2. Sodelovanje z ARSO na področju lastninjenja zemljišč v NRŠZ	PP 153238	ARSO	komunikacija po potrebi	občasna komunikacija
10.5.3. Sodelovanje s strokovnim zavodom pri pripravi naravovarstvenih smernic, pogojev in soglasij ter drugih skupnih aktivnostih	PP 153238	strokovni zavod	vsaj 5 komunikacij/ zabeležk (po potrebi)	izvedeni 2 komunikaciji glede GORC in Bertoške vpadnice
10.6. Druge naloge v skladu z Uredbo o NRŠZ, koncesijsko pogodbo in ZON				
10.6.1. Presoja skladnosti z določili NU in obveščanje prijaviteljev za ravnanja iz 11., 13., 17. in 22. točke 6. člena uredbe (varstveni režim)	PP 153238	prijavitelji	po potrebi	ni bilo potrebno
10.6.2. Sodelovanje z izvajalci javnih služb in usklajevanje terminskih načrtov in drugih pogojev za dovoljena ravnanja znotraj meja NRŠZ (izdaja pisnih izjav)	PP 153238	izvajalci javnih služb	po potrebi	stalna komunikacija in usklajevanje rečnim nadzornikom VGP Drava Ptuj in DRSV
10.6.3. Priprava mnenj in strokovnih gradiv po potrebi	PP 153238	strokovni zavod	po potrebi	ni bilo potrebno
10.6.4. Druge aktivnosti v zvezi z upravljanjem zemljišč, objektov in naprav v lasti države	PP 153238	ministrstvo z organi v sestavi	po potrebi	ni bilo potrebno
10.7. Delo z mediji in dogodki				
10.7.1. Priprava sporočil za javnost	PP 153238	-	vsaj 1 sporočilo za javnost	pripravljeno 1 sporočilo za javnost (ustanovitev mreže PARES - projekt IMPRECO)
10.7.2. Organizacija novinarskih konferenc	PP/ lastna dejavnost	-	-	v letu 2021 ni bila predvidena organizacija tiskovne konference
10.7.4. Drugi dogodki (za medije in povabljene), okoljski dnevi	PP 153238	-	vsaj 2 dogodka, vsaj 20 udeležencev na dogodek	organizirana 2 dogodka (Teden mobilnosti in EBW/ skupno prisotnih 74 udel.)
10.7.5. Spremljanje in analiziranje objav v medijih	PP 153238	zunanji izvajalec	vsaj 50 objav, vsaj 1 analiza	188 objav/ 1 analiza
10.8. Vzdrževanje in nadgradnja spletne strani				
10.8.1. Priprava in objava novic	PP 153238	-	vsaj 1 novica na mesec	pripravljenih in objavljenih skupno 93 objav
10.8.2. Priprava in objava novih poglavij, odstrani npr.: metulji, hrošči, kačji pastirji, sladkovodne rastline...	PP 153238	-	vsaj 1 novo poglavje	ni bilo pripravljenih in objavljenih novih odstrani
10.8.3. Posodabljanje in dopolnitve objavljenih vsebin	PP 153238	-	vsaj 1 posodobitev v smeri manj besedila in več grafičnih/slikovnih prikazov	redno posodabljanje in objavljanje vseh informacij na spletni strani

10.8.4. Oblikovana prenova spletne strani	PP 153238 / lastna dejavnost	-	sofinanc. plačila domene DOPPS spletne strani, zaključek oblikovne prenove in posodobitve spletne strani, prilagoditev za uporabo na pametnih tel. in tabličnih rač.	prenova spletne strani predstavljena v leto 2022
10.9. Facebook, Instagram				
10.9.1. Promocija FB strani (www.facebook.com/skocjanskizatok)	PP 153238	-	preseči 3600 všečkov na strani	skupaj 3937 všečkov FB strani, promocija preko spletne in Instagram strani ter revije Svet ptic
10.9.2. Priprava in objava novic (FB in Instagram, po objavi profila)	PP 153238	-	vsaj 1 novica na teden	215 objav na FB in 200 objav na Instagram strani
10.9.3. Priprava in objava fotografij/tematskih albumov (FB profil)	PP 153238	-	vsaj 1 album fotografij	objavljen 1 nov fotoalbum ter redno dodajanje novih fotografij v obstoječe albume
10.9.4. Oblikovanje in objava Twitter profila	PP 153238	-	-	-
10.9.5. Promocija Instagram/Twitter profila	PP 153238	-	promocija Instagram profila	promocija Instagram profila preko spletne in FB strani
10.10 Skupne PR naloge/aktivnosti z drugimi zavarovanimi območji in partnerji				
10.10.1. Urejanje spletne strani Skupnosti ZO - www.parkislovenije.si	PP 153238	upravljavci ZO	predstavitev NRŠZ na spletni strani Naravni parki Slovenije	redno posodabljanje tekstov o NRŠZ na spletni strani Naravni parkov Slovenije
10.11. Zagotavljanje dostopa do informacij o NRŠZ				
10.11.1. Vodenje arhiva vseh informacij o NRŠZ	PP 153238	-	2 arhiva, urejen tudi v italijanskem jeziku	1 arhiv, ureditev v it. jeziku predstavljena v 2022
10.11.2. Objavljanje relevantnih informacij na spletni strani	PP 153238	-	redne dopolnitve kataloga (letni programi in poročila, seje odbora)	redno dopolnjevanje in posodabljanje seznama informacij
10.11.3. Zagotavljanje dostopa do informacij za bolj zainteresirane posameznike/ skupine	PP 153238	-	glede na povpraševanje	ni bilo povpraševanj po dostopu do informacij

4 PREDSTAVITEV ZAKLJUČENIH PROJEKTOV IN PROJEKTOV V PRIPRAVI

4.1. ZAKLJUČENI PROJEKTI

1. V letu 2017 je bil v okviru programa ADRION (Interreg V-B, evropsko teritorialno sodelovanje 2014-2020) za financiranje potrjen projekt **IMPRECO** - »Common strategies and best practices to IMProve the transnational PROtection of ECOsystem integrity and services«. Projekt se je uradno začel 1. januarja 2018 in se je zaključil 28.2.2021, s tem da smo vse aktivnosti s finančnimi posledicami zaključili do 31.12.2020. Zaključno poročilo je bilo vodilnemu partnerju oddano marca 2021. Projekt, namenjen mreženju in sodelovanju s podobnimi zavarovanimi območji v jadransko-jonski regiji na področju vrednotenja in ohranjanja mokrišč in njihovih ekosistemskih storitev smo uresničili skupaj s še 6 partnerji iz 5 držav Jadransko-jonske regije. Vodilni partner projekta je Občina Staranzano, partnerji pa poleg DOPPS-a še Università del Salento, JZ »More i krš« Split, ADF iz Albanije in Regija Kreta iz Grčije. Proračun DOPPS za aktivnosti, povezane z NRŠZ, je znašal 174.794,00 €, od česar je bilo iz ESRR sredstev zagotovljeno 85%, lastno sofinanciranje pa je znašalo 15% (26.219,10 €, od tega nam MJU za sofinanciranje lastnega deleža v evropskih projektih prispevalo 20.718,17 €, dejanski lastni delež je 5.500,93 €). V letu 2021 smo skupaj z ostalimi partnerji pripravili zaključke in priporočila za nadgradnjo in širjenje rezultatov tudi na drugih območjih ter sodelovali pri kapitalizaciji rezultatov v grozdu skupaj z vsebinsko sorodnimi projekti, sofinanciranimi v okviru programa INTERREG ADRION. Uspešno smo formalizirali sodelovanje z deležniki NRŠZ v okviru Skupne delovne skupine s podpisom Dogovora med deležniki (Stakeholders Protocol), h kateremu je pristopilo 13 deležnikov, med drugimi tudi Mestna občina Koper in Luka Koper d.d.
2. Kot že predhodna leta smo bili tudi v letu 2021 uspešni pri prijavi na razpis MO Koper za sofinanciranje dejavnosti okoljskih društev v občini, ki delujejo na področju varstva narave in za predvidene aktivnosti prejeli sofinanciranje v vrednosti 910,00 € in izvedli 3 različne aktivnosti:
 - ob svetovnem dnevu čebel (20. maj) smo za širšo javnost izvedli voden doživljajski sprehod po sladkovodnem delu NRŠZ in delavnico s predstavitev izdelave hotela za žuželke,
 - ob Tednu mobilnosti smo v sodelovanju z OŠ Elvire Vatovec Prade organizirali dogodek »Sprehodimo se do Škocjanskega zatoka«, zasnovan na sloganu tedna mobilnosti 2021,
 - v sodelovanju z društvom Morigenos smo ob svetovnem dnevu živali izvedli interaktivni sprehod po Škocjanskem zatoku, namenjen mladim družinam z otroki.

4.2. PROJEKTI V PRIPRAVI

V letu 2021 smo sodelovali pri pripravi dveh novih projektnih vlog na razpisa naslednjih dveh evropskih programov/ skladov:

- norveški finančni mehanizem 2014-2021 v okviru Programa EEA Blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje: projekt IN2COADAPT - »Integrativen pristop pri upravljanju in sonaravnem prilagajanju obalnega Natura 2000 območja reke in mokrišča (Integrative approach in management and nature-based adaptation of coastal Natura 2000 riverine and wetland area)«. Vodilni partner je Znanstveno-raziskovalno središče Koper (ZRS Koper), partnerji pa poleg DOPPS še Alma Mater Europaea, Evropski center Maribor (AMEU-ECM), Biotehniška fakulteta (UL BF), Regionalni razvojni center Koper (RRC), University of Iceland (Uol) in Norwegian Institute for Nature Research (NINA). Načrtovano trajanje projekta: september 2022 – september 2024. Splošen cilj projekta IN2COADAPT je okrepitev odpornosti na podnebne spremembe obalnih ekosistemov omrežja Natura 2000 in s tem tudi lokalnih skupnosti, saj imajo ekosistemske storitve Natura 2000 območij ključno vlogo pri zagotavljanju blaginje ter so hkrati priložnost za skladen razvoj trajnostnih oblik turizma in kmetijstva na tem območju. Naravni rezervat Škocjanski zatok (SI5000008, SI3000252) in območje reke Rižane

(SI3000060) predstavljata dva projektna Natura 2000 pilotna območja. Integrativna obravnava ekosistemskih storitev obeh območij in deležnikov teh storitev bo prikazala bolj verodostojno sliko toka koristi, ki jih imajo lokalne skupnosti, ki je temelj za blaginjo in razvoj skupnosti. S participativnim upravljanjem Natura 2000 območij pa želimo skupaj z različnimi deležniki so-ustvarjati sinergije na področju upravljanja in prilagajanja na podnebne spremembe sektorjev kot so narava, turizem, kmetijstvo.

- transnacionalni program Interreg Srednja Evropa (Central Europe) 2021 – 2027: projekt Restore to Connect (ReCo) – »Restoring degraded eco-systems along the Green Belt to improve biodiversity and ecological connectivity«: Splošen cilj projekta je ohranjanje biotske raznovrstnosti in izboljšanje varstva narave v Srednji Evropi, širjenje mreženja in sodelovanja ter izboljšanje ekološke povezanosti med zavarovanimi območji vzdolž srednjeevropskega zelenega pasu (CE EGB). Vodilni partner je BUND Naturschutz Bayern e.V. - BUND Department Green Belt (DE), partnerji pa poleg DOPPS še National Park Thayatal (AT), University Vienna, Division of Conservation Biology, Vegetation and Landscape Ecology (AT), Governmental Organisation in the State of Bavaria (DE), Spolek Ametyst (CZ), Institute Silva Tarouca (CZ), Green Federation GAJA (PL), Complex of Pomeranian Landscape Parks (PL) in Commune di Staranzano (I). Načrtovano trajanje projekta: januar 2023 – december 2025.

5 FINANČNO POROČILO

Finančno poročilo vsebuje povzetek planiranih in realiziranih stroškov in virov financiranja za izvedbo programa dela NRŠZ v letu 2021 v skladu s pogodbo št. 2550-21-330006 in aneksom št.: 1 in št.: 2 k tej pogodbi ter pogodbo št.: 2550-21-311012. V preglednici 11 so prikazani načrtovani in realizirani stroški. Na prihodkovni strani so v preglednici 12 opredeljeni vsi viri, iz katerih smo pokrivali stroške izvedbe programa dela v letu 2021, ločeno za stroške, nastale pri upravljavcu ter stroške ministrstva. V preglednici 13 pa ločeno prikazujemo še realizacijo stroškov, financiranih iz sredstev SPS.

V letu 2021 je bilo s strani upravljavca skupno realiziranih 639.702,75 € stroškov. Načrtovani stroški izvedbe programa dela NRŠZ v letu 2021 so znašali 636.181,00 €, od česar je bilo za 353.000,00 € ukrepov predvidenih za financiranje iz SPS. Poleg tega je bilo v program vključenih 131.433,00 € stroškov ministrstva za sanacijske ukrepe na objektih, na 16.000,00 € pa je ocenjen odkup zemljišča ob Telekomu. V 2021 ni bila izvedena nobena od teh aktivnosti ministrstva. Od zneska 261.831,00 € v aneksu št.: 2 k pogodbi št.: 2550-21-330006 je bilo za stroške dela namenjenih 170.827,00 € in materialne ter programske stroške 91.004,00 €. Po rebalansu programa dela NRŠZ za leto 2021 (oktober 2021) je bilo zaradi porodniške odsotnosti namenjenih za stroške dela 166.831,38 € in materialne ter programske stroške 94.999,62 €. Realizirano je bilo za stroške dela 164.994,06 € in za materialne ter programske stroške 92.869,33 €.

Ker smo v letu 2021 realizirali glavnino ukrepov financiranih iz Programa SPS, pogodba št.: 2550-21-311012, ki so namenjeni izvajanju ukrepov za ohranjanje biotske raznovrstnosti in trajnostne mobilnosti z namenom prilagajanja na podnebne spremembe je bilo razmerje stroškov med obema temeljnima področjema dela v NRŠZ z 61,6 % v korist izvedbi varstvenih, upravljavskih in nadzornih nalog (načrtovano 53,7 %), 38,4 % pa so obsegale naloge urejanja obiska in ozaveščanja javnosti (načrtovano 46,3 %). V okviru ukrepov iz Sklada za podnebne spremembe sta bila izvedena ukrepa na mokriščih 1.5 – sanacija in nadvišanje nasipa na desnem bregu Are z vtiskanjem zagatnic, nadaljevali pa smo tudi z izvajanjem aktivnosti za preprečevanje vnosa in razširjanja invazivnih tujerodnih vrst (rastline in želve). V okviru ukrepov, ki se nanašajo na nadzor in umirjanje prometa v NRŠZ, smo v letu 2021 izvedli nadgradnjo parkirišča za obiskovalce s sistemom cestnih zapornic. Realizirana vrednost v letu 2021 je bila 350.351,34 €. Odkup zemljišča ob zgradbi Telekoma je bil zaradi sprejemanja OPN prestavljen v leto 2022. Lastni prihodki so bili zaradi posebnih razmer in ukrepov za preprečitev širjenja virusa Covid-19 v primerjavi s preteklimi leti slabši (36.129,70 €), saj skladno z ukrepi storitev, kot so različna vodenja, jahanje, oddaja dvorane v najem, del leta nismo opravljali, prav tako pa je bil del leta zaprt center za obiskovalce.

Zaradi nepredvidenih okoliščin s strani upravljavca je bilo na proračunski postavki 153238 kot tudi na postavki PP 559 Sklad za podnebne spremembe porabljenih manj sredstev kot je bilo načrtovano v letnem programu dela, vse planirane aktivnosti pa so bile izvedene in uspešno zaključene v skladu z Letnim programom dela NRŠZ za 2021.

Na podlagi Zakona o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti (Uradni list RS, št. 53/2007) vodimo odhodke in prihodke iz opravljanja dejavnosti javne službe upravljanja NRŠZ na posebnih stroškovnih mestih v skladu s sodili, revidiranimi in s strani revizorke Milene Gorjup s.p. in potrjenimi v Revizijskem poročilu o preveritvi objektivne upravičenosti sodil z dne 28.02.2008.

Preglednica 11: Primerjava planiranih in realiziranih stroškov upravljavca za izvedbo programa dela NRŠZ v letu 2021

Cilji	1. Programski, materialni in investicijski stroški - plan	1. Programski, materialni in investicijski stroški - realizacija	2. Stroški delovnih ur zaposlenih po vsebinskih sklopih ciljev - plan	2. Stroški delovnih ur zaposlenih po vsebinskih sklopih ciljev - realizacija
Varstveni cilji:				
Cilj 1	281.821,38 €	282.464,91 €		
Cilj 2	11.690,00 €	11.660,18 €		
Cilj 3	9.318,00 €	8.942,33 €		
Cilj 4	16.000,00 €	0,00 €		
Cilj 5	13.180,00 €	9.489,09 €		
Cilj 6	0,00 €	0,00 €		
Cilj 7	7.950,00 €	8.297,06 €		
SKUPAJ - stroški varstvenih ciljev:	339.959,38 €	320.853,57 €	80.665,00 €	72.930,86 €
Cilji povezani z urejanjem infrastrukture, obiska, osveščanjem javnosti in podpora:				
Cilj 8	19.128,62 €	19.806,15 €		
Cilj 9	218.393,00 €	88.832,37 €		
Cilj 10	14.101,00 €	18.287,36 €		
SKUPAJ - stroški infrastrukture, obiska in osveščanja, splošne podporne akt.:	251.622,62 €	126.925,87 €	111.367,00 €	118.992,46 €
Stroški po kategorijah:				
Programski in mat. stroški	432.749,00 €	438.334,05 €		
Zaloge/stroški prodajnih artiklov (cilj 8)	9.000,00 €	2.580,18 €		
Stroški investicij, opreme in inv. vzdrževanja	149.833,00 €	6.865,21 €		
Stroški dela			192.032,00 €	191.923,32 €
SKUPAJ	591.582,00 €	447.779,44 €	192.032,00 €	191.923,32 €

Preglednica 12: Primerjava planiranih in realiziranih virov za izvedbo programa dela NRŠZ v letu 2021

Viri financiranja	Načrtovani zneski	Realizirani zneski
1. stroški upravljavca:		
Proračunska postavka 153238	261.831,00 €	257.863,39 €
PP 559 Sklad za podnebne spremembe	353.000,00 €	350.351,34 €
Lastni prihodki upravljavca	21.350,00 €	30.578,02 €
Sredstva občinskega proračuna MO Koper	- €	910,00 €
SKUPAJ VIRI FINANCIRANJA STROŠKOV UPRAVLJAVCA	636.181,00 €	639.702,75 €
2. stroški ministrstva:		
PP 153238 – Naravni rezervat Škocjanski zatok (sanacija osrednje opazovalnice – predviden prenos sredstev na PP 153242 in PP 170219)	40.000,00 €	- €

PP 150012 – Unovčenje bančne garancije (odprava preostalih napak na objektih in ureditvah)	67.533,00 €	- €
PP 160373 – Stvarno premoženje za odkupe zemljišč (odkup zemljišča od Telekom Slovenije d.d. v sodelovanju z ARSO)	16.000,00 €	- €
PP 153239 – investicijsko vzdrževanje (sanacija osrednje opazovalnice – sredstva je treba še pridobiti oz. nameniti za sanacijo objekta, njihovo višino pa uskladiti s končnim predračunom izbranega izvajalca del)	23.900,00 €*	- €
SKUPAJ VIRI FINANCIRANJA STROŠKOV MINISTRSTVA	147.433,00 €	- €

* - sredstva še niso zagotovljena; možno je povračilo s strani zavarovalnice, vendar je postopek še v teku

Preglednica 13: Prikaz planiranih in realiziranih stroškov za ukrepe, financirane iz SPS v letu 2021

	Načrtovani zneski	Realizirani zneski
Vrsta stroška: aktivnost po programu in opis		
1.2.3. Ostala popravila objektov za urejanje vodnega režima	7.127,00 €	1.329,80 €
1.5.2. Sodelovanje pri načrtovanju in sanacija nasipa na desnem delu Are (nadvišanje) (vključen nadzor in izdelava varnostnega načrta)	248.150,00 €	256.478,94 €
Stroški dela - koordinacija ukrepov Mokrišča	14.723,00 €	11.772,30 €
SKUPAJ - UKREPI MOKRIŠČA	270.000,00 €	269.581,04 €
1.6.4. Obrezovanje dreves in grmovnic	1.500,00 €	1.500,00 €
1.6.5. Dosejevanje grmovnic po potrebi	1.000,00 €	1.000,00 €
1.7.1. Odstranjevanje in preprečitev razširjanja amorfe in robinije na območju celotnega NR	9.950,00 €	9.922,54 €
2.4.1. Zasaditev območja pod ankaransko vpadnico	6.000,00 €	7.490,00 €
2.4.2. Zasaditev in ureditev območja na izlivnem delu Badaševce	1.000,00 €	1.000,00 €
2.5.1. Priprava načrta ter vzpostavitev poznega mulčanja območja	1.000,00 €	1.000,00 €
2.6.1. Dosajevanje morskega lanu s semeni, nabranimi pri Sv. Nikolaju	250,00 €	250,00 €
2.6.2. Dosajevanje morskega ločkovja na izbrana mesta v laguni	250,00 €	250,00 €
3.3.1. Odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin in izvedba aktivnosti za pospeševanje razraščanja domorodnih vrst	4.000,00 €	4.318,00 €
3.3.2. Izlov tujerodnih želv z vršami v naravnem okolju, odstranjevanje jajc, ozaveščanje javnosti	5.000,00 €	4.556,83 €
Stroški dela - koordinacija in izvedba ukrepov ITV	15.050,00 €	11.890,84 €
SKUPAJ - UKREPI ITV	45.000,00 €	43.178,21 €
7.1.9. Nakup električnega motornega kolesa za izvajanje nadzora in upravljaljskih aktivnosti	8.000,00 €	5.700,00 €
9.1.4. Zagotovitev dostopnosti objektov za obiskovalce in druge ciljne skupine – ukrepi za nadzor in umirjanje prometa (ureditev parkirišča)	30.000,00 €	31.892,09 €
SKUPAJ BIOTSKA RAZNOVRSTNOST (UKREPI MOKRIŠČA IN ITV 2021)	315.000,00 €	312.759,25 €
SKUPAJ SPS SREDSTVA 2021	353.000,00 €	350.351,34 €

6. URESNIČEVANJE KADROVSKEGA NAČRTA

Načrtovano število ur redno zaposlenih za izvedbo Letnega programa dela NRŠZ za leto 2021, izraženo z ekvivalentom polnega delovnega časa, je v Programu dela (jan.21) znašalo 7,90 FTE, zaradi bolniške odsotnosti se je načrtovano število ur z Rebalansom (okt.21) zmanjšalo na 7,56 FTE. Prerazporeditev je bila potrebna zaradi odhoda sodelavke na porodniški dopust, delo pa je bilo opravljeno, ker je bilo prerazporejeno v okviru ekipe NRŠZ. Letni program dela je v letu 2021 izvedlo 7 stalno zaposlenih v rezervatu za polni delovni čas (strokovni vodja rezervata, poslovni sekretar-receptor, receptor II-vodnik, koordinator izobraževanja, koordinator za izobraževanje in PR, dva naravovarstvena nadzornika in varstveni biolog). Poleg teh so pri izvedbi programa z delom delovnega časa sodelovali še varstveni ornitolog, poslovna sekretarka, direktor in vodja financ. S tako strukturo in številom zaposlenih ob doseganju ciljev tega programa ohranjamo tudi pričakovani rezultat operacije Objekti v NRŠZ na področju zaposlovanja kadrov, ki je pomemben zaradi upravičenosti stroškov investicije.

Po potrebi smo občasno vključevali še honorarne sodelavce za sprejem in vodenje obiskovalcev: 0,29 FTE ter oskrbo konj in manjša popravila objektov in urejanje okolice 0,27 FTE. Pri izvedbi programa dela je sodeloval tudi zunanji izvajalec – botanik (0,52 FTE). Zaradi izrednih epidemioloških razmer so nam letos prostovoljci pomagali v manjšem obsegu kot običajno (približno 0,08 FTE). Vsi kadri so bili potrebni za izvedbo javne službe upravljanja NRŠZ, kot jo opredeljuje veljavna zakonodaja in so bili predvideni v finančnem planu na podlagi načrta upravljanja.

Preglednica 14: Primerjava načrtovanih in realiziranih delovnih ur in stroškov dela od januarja do decembra 2021 za redno zaposlene

Delovno mesto	Načrtovane efektivne del.ure	Realizirane efektivne del.ure	Načrt. str. plač/ osebe (EUR)	Realiz. str. plač/ osebe (EUR)	Delež realizacije (realizirano/ načrtovano)
Strokovni vodja	1.750	1.784	29.000,00	30.410,98	1,05
Poslovni sekretar – receptor I	1.750	1.856	22.000,00	23.199,83	1,05
Receptor II - vodnik	1.750	1.912	22.500,00	22.267,42	0,99
Naravovarstveni nadzornik – vodnik I	1.750	1.848	24.900,00	26.551,52	1,07
Naravovarstveni nadzornik – vodnik II	1.750	1.832	22.800,00	22.178,15	0,97
Vodja izobraževanja	1.750	1.928	26.500,00	28.029,23	1,06
Koordinator izobraževanja in PR	1.155	736	16.632,00	11.539,61	0,69
Poslovni sekretar DOPPS	175	179	2.100,00	2.200,12	1,05
Direktor DOPPS/vodja financ	525	502	12.750,00	12.628,60	0,99
Ornitolog	875	968	12.850,00	12.917,86	1,01
SKUPAJ PLAČE - PROGRAM DELA NRŠZ 2021	13.230	14.561	192.032,00	191.923,32	1,00

Delovno mesto	PP-153238 - načrtovano	PP-153238 - realizirano	PP-559 - načrtovano	PP-559 - realizirano	Lastni viri - načrtovano	Lastni viri - realizirano
Strokovni vodja	19.000,00	19.835,20	10.000,00	9.726,59		849,19
Poslovni sekretar – receptor I	22.000,00	23.199,83				
Receptor II - vodnik	22.500,00	22.267,42				
Naravovarstveni nadzornik – vodnik I	17.400,00	17.998,47	7.500,00	6.887,32		1.665,73
Naravovarstveni nadzornik – vodnik II	15.099,38	15.128,92	7.700,62	7.049,23		
Vodja izobraževanja	26.500,00	28.029,23				
Koordinator izobraževanja in PR	16.632,00	10.886,39				653,22
Poslovni sekretar DOPPS	2.100,00	2.102,14				97,98
Direktor DOPPS/vodja financ	12.750,00	12.628,60				
Ornitolog	12.850,00	12.917,86				
SKUPAJ PLAČE - PROGRAM DELA NRŠZ 2021	166.831,38	164.994,06	25.200,62	23.663,14	0,00	3.266,12